

Turun kaupunkiseudun MAL-sopimus 2020-2023, seurannan loppuraportti

TURUN MAL-KAUPUNKISEUTU

Sisältö

- Sopimus pähkinänkuoressa
- Sopimuksen vaikuttavuus
 - Maankäyttö
 - Asuminen
 - Liikenne
- Yhteenveto toimenpiteiden toteutumisesta
 - Viihtyisä ja vetovoimainen jalankulku- ja pyöräilykaupunki (kaikissa taajamissa)
 - Palveleva joukkoliikennekaupunki
 - Kestävä autoliikenne ja sujuvat elinkeinoelämän kuljetukset
 - Elinvoimainen ja houkutteleva kaupunkiseutu
 - Turun kaupunkiseutu osana Etelä-Suomen kestävää asunto- ja työmarkkina-aluetta
- Kooste toimenpiteiden toteutumisesta (liite)

Sopimus pähkinäkuoressa

Valtion ja Turun kaupunkiseudun välinen MAL-sopimus vuosille 2020-2031 sisältää yhteensä 42 toimenpidettä vuosille 2020-2023.

Sopimuksen tavoitteena on

- luoda edellytykset seudullisesti tarvetta vastaavalle monipuoliselle asuntotonttitarjonnalle ja asuntotuotannolle sekä liikennejärjestelmän ja -investointien ja maankäytön paremmalle yhteensovittamiselle
- edistää vähähiilistä ja kestävästä yhdyskuntarakennetta ja sitä tukevaa liikennejärjestelmää ilmastonmuutoksen torjumiseksi
- mahdollistaa sujuva arki, työmarkkinoiden toimivuus ja elinkeinoelämän elinvoimaisuus
- torjua segregatiota ja asunnottomuutta sekä edistää asuinalueiden monimuotoisuutta ja alueiden asuntokannan monipuolisuutta
- kasvattaa kestävien liikkumismuotojen osuutta

liikennesuoritteesta, parantaa liikenneturvallisuutta ja työpaikkojen ja palveluiden saavutettavuutta.

Sopimuksen toimenpiteet on jaoteltu seuraavien otsikoiden alle:

- Kestävä ja vähähiilinen yhdyskuntarakenne ja liikennejärjestelmä
 - Viihtyisä ja vetovoimainen jalankulku- ja pyöräilykaupunki (kaikissa taajamissa)
 - Palveleva joukkoliikennekaupunki
 - Kestävä autoliikenne ja sujuvat elinkeinoelämän kuljetukset
- Asuminen ja elinympäristön laatu
 - Elinvoimainen ja houkutteleva kaupunkiseutu
- Seudun elinvoimaisuus
 - Turun kaupunkiseutu osana Etelä-Suomen kestävästä asunto- ja työmarkkina-alueesta

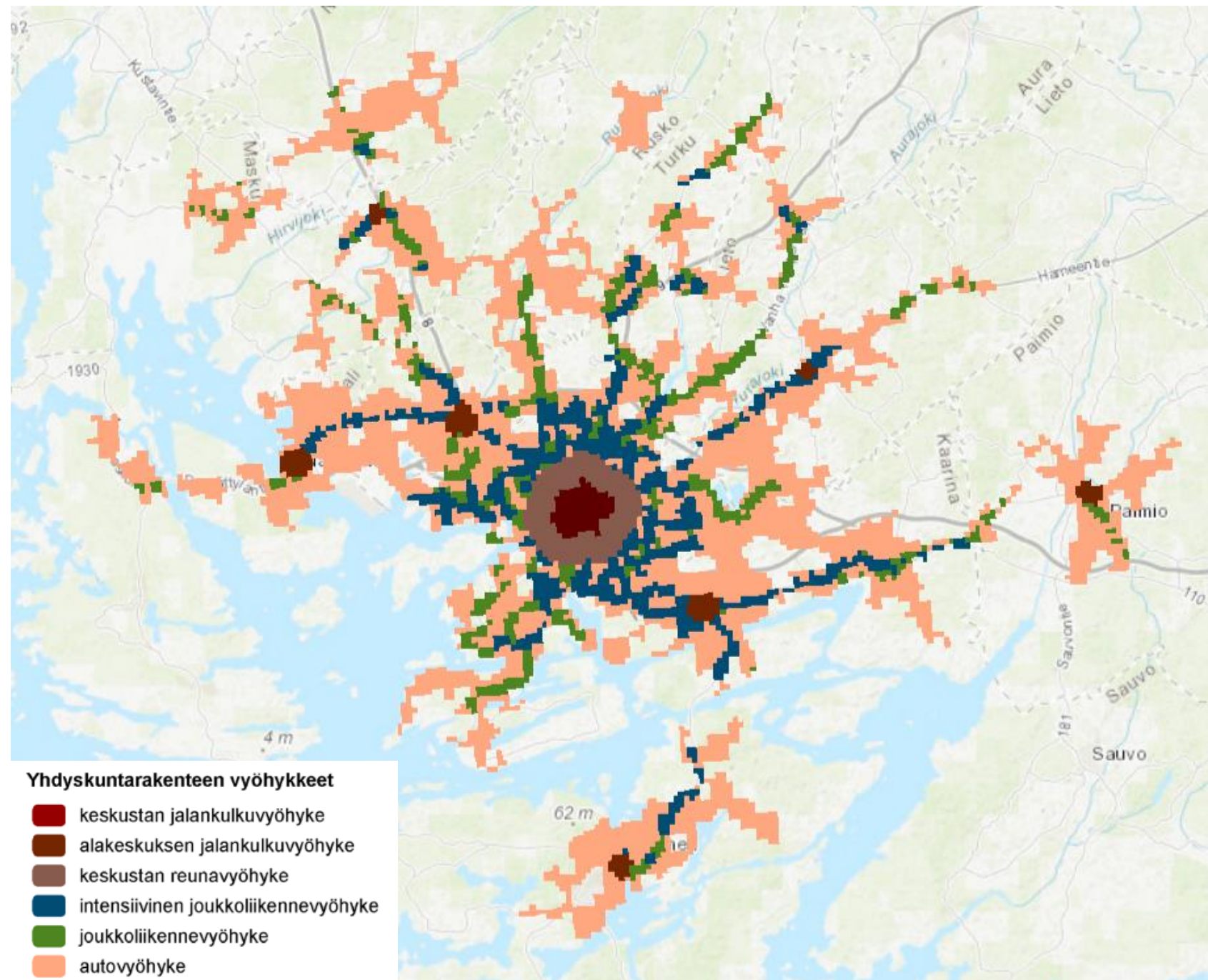
Sopimuksen vaikuttavuus

Maankäyttö

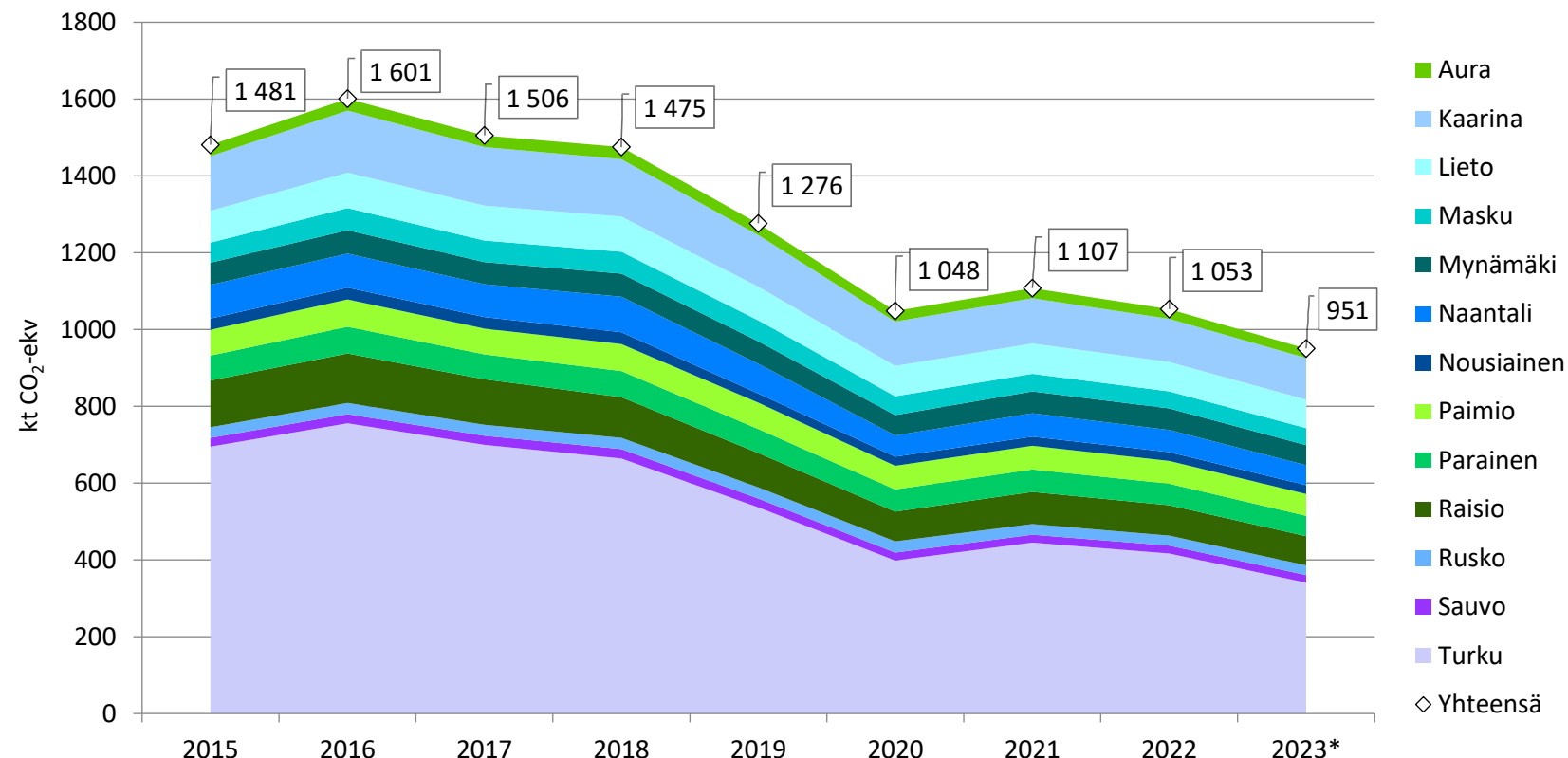
TURUN MAL-KAUPUNKISEUTU

Yhdyskunta- rakenteen vyöhykkeet 2021

MAL-sopimuskaudella 2020-2023 ilmastopäästöt ovat laskeneet 26 %.

Kaikki kunnat ovat pystyneet merkittäviin päästövähennyksiin.

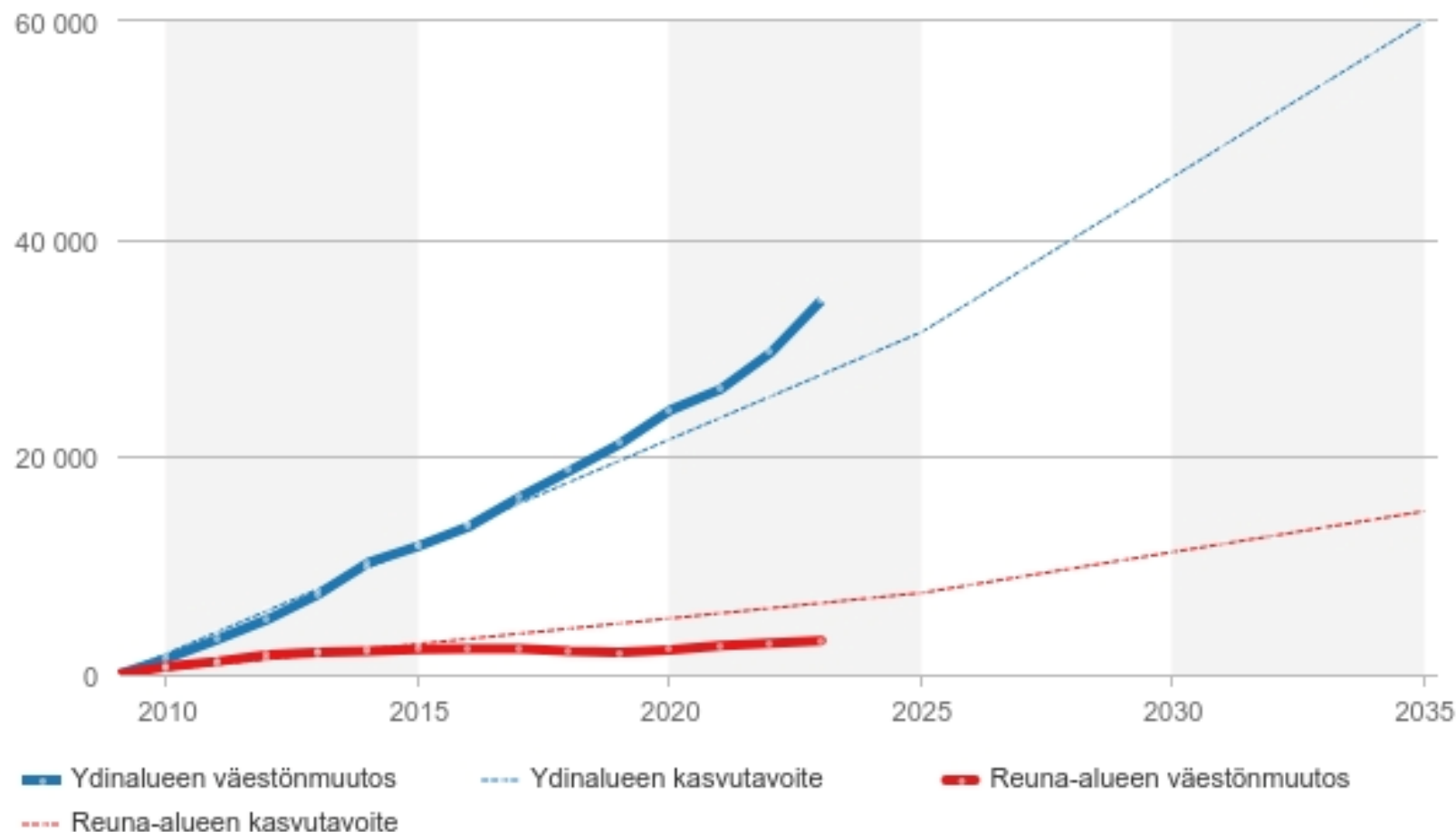
Turun kaupunkiseudun kuntien kasvihuonekaasupäästöt vuosina 2015–2023. Vuoden 2023 tieto on ennakkotieto. Teollisuuden ja muiden liikennemuotojen päästöt eivät ole mukana tarkastelussa. (CO₂-raportti, 2024).

Väestönkasvu on keskittynyt vahvasti rakennemallin ydinkaupunkialueelle.

Ydinkaupunkialueella väestönkasvutavoite on ylitetty.

Ydinkaupunkialueen ulkopuolella väestö kasvaa, mutta tavoiteltua hitaammin.

Väestönkasvu MAL-alueella rakennemallin tavoitteiden suhteen (henkilöä)

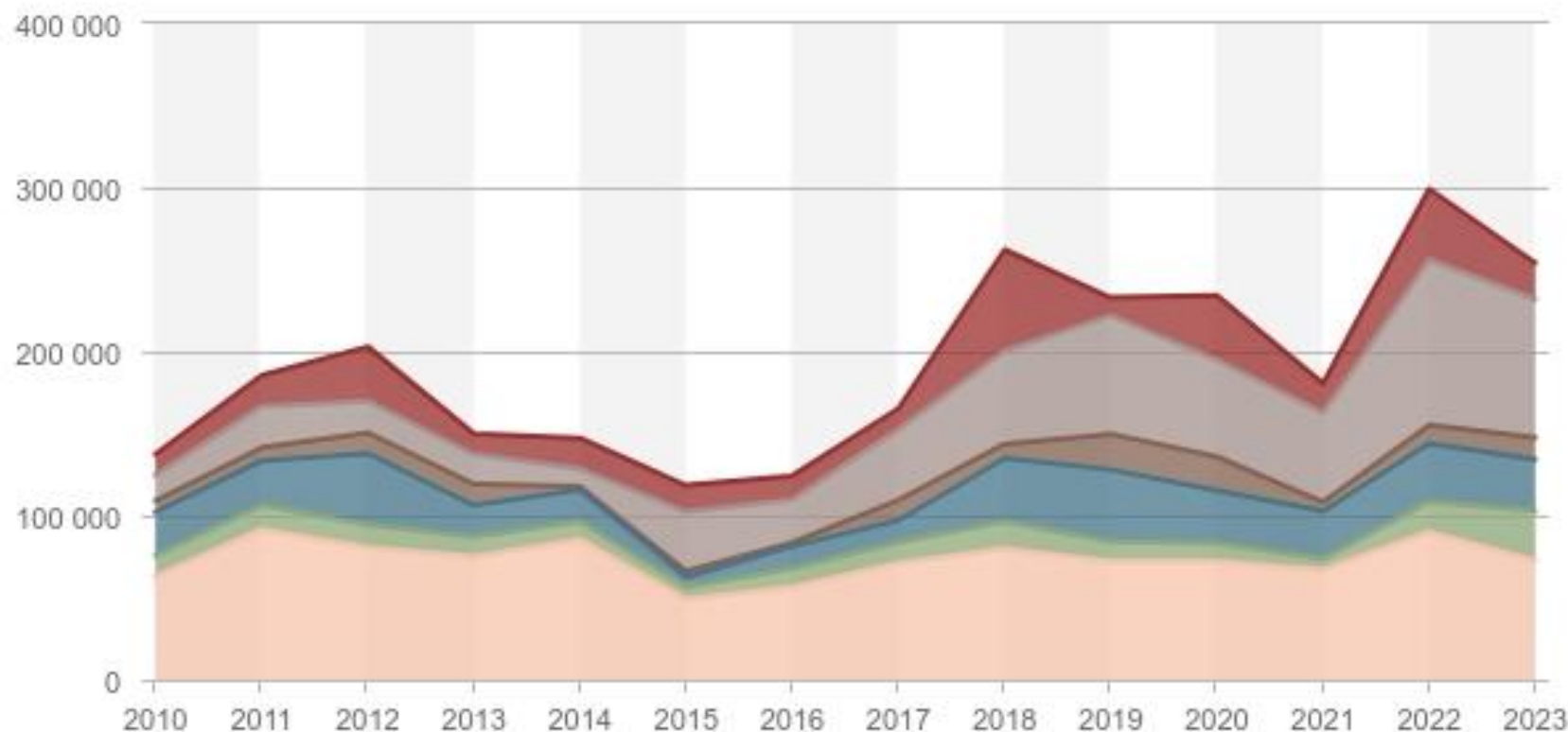
Uusi asuinrakentaminen kohdistuu entistä vahvemmin kestävien kulkumuotojen vyöhykkeille.

Kaudella 2020-23 64 % uudesta asuinkerrosalasta rakentui jalankulku-, pyöräily- ja joukkoliikennevyöhykkeille.

Erytisesti jalankulku- ja pyöräilyvyöhykkeille rakennetun asuinrakennusten kerrosalan osuus on kasvanut.

Autovyöhykkeen osuus on n. 29 %.

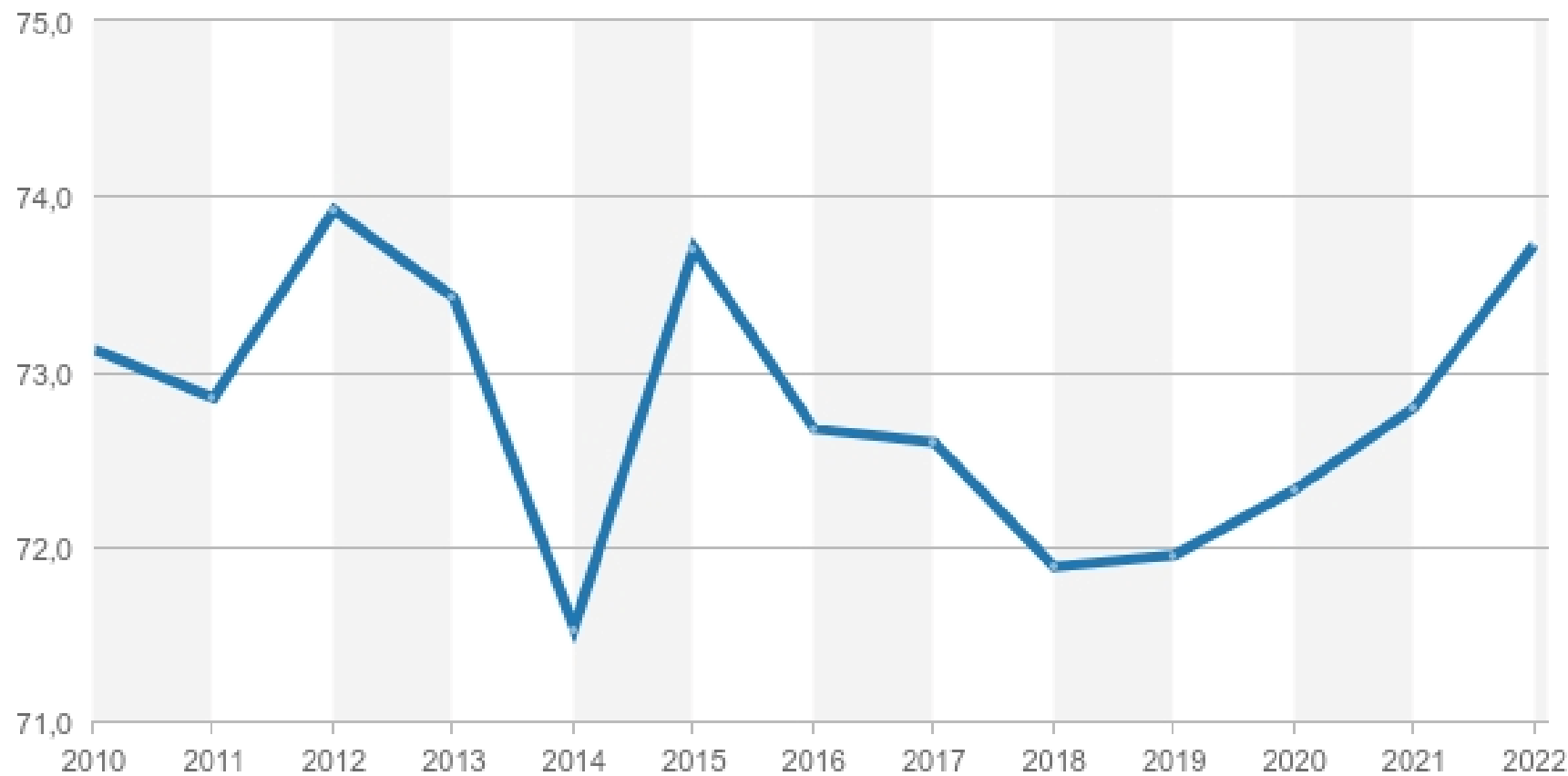
Uusien asuinrakennusten kerrosala YKR-vyöhykkeillä (ke-m²)

Päivittäistavarakauppojen saavutettavuus on kehittynyt myönteiseen suuntaan kauden aikana.

Noin 74 % väestöstä asui 1 km:n etäisyydellä päivittäistavarakaupasta vuonna 2022.

Väestön osuus 1 km etäisyydellä päivittäistavarakaupoista (%)

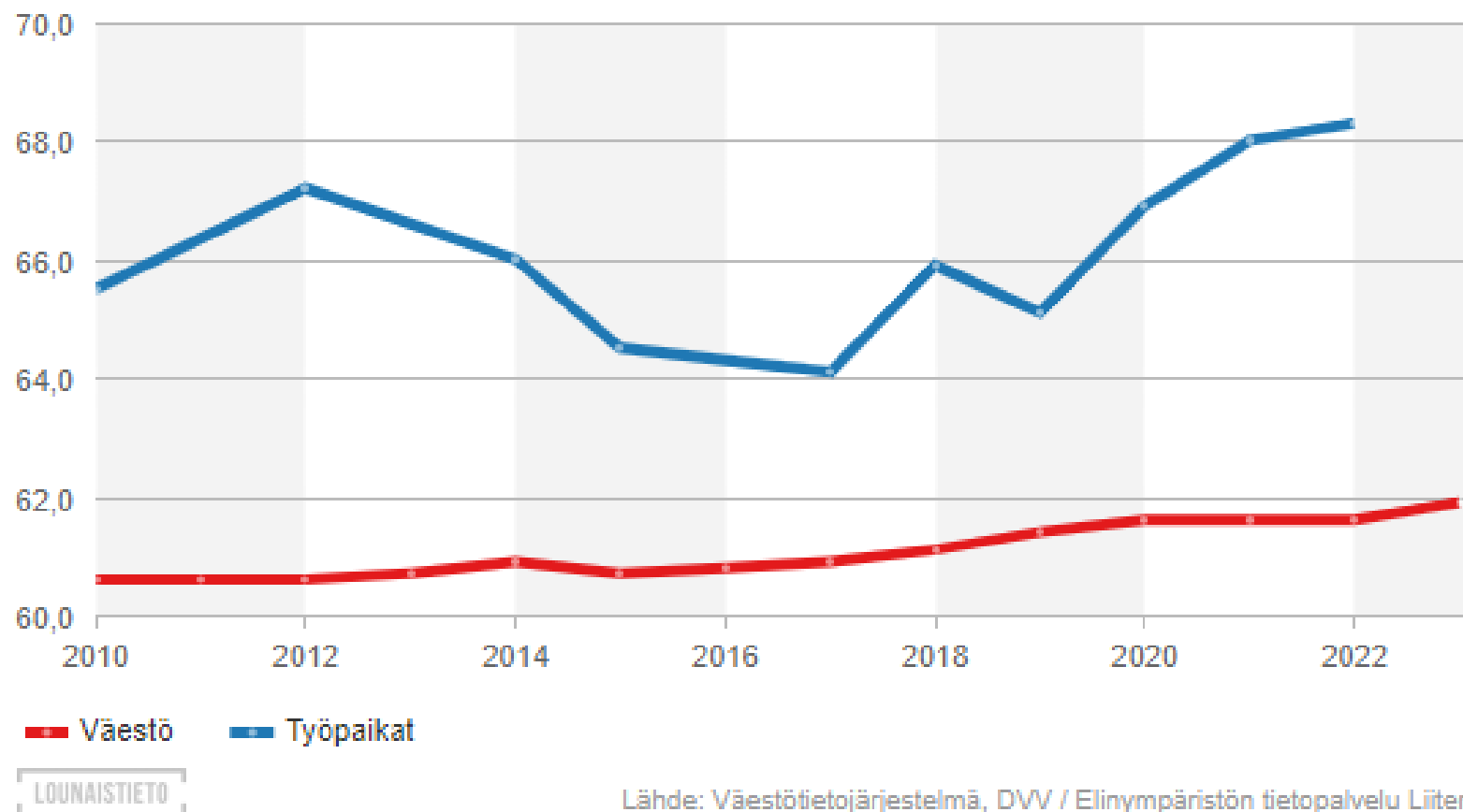

Muutokset väestön ja työpaikkojen osuuksissa kestävien kulkumuotojen vyöhykkeillä näkyvät hitaasti.

Väestön osuus jalankulku-, pyöräily- ja joukkoliikennevyöhykkeillä on pysynyt kauden aikana noin 62 %:ssa.

Työpaikkatilaston uusin tieto on vuodelta 2022, jolloin noin 68 % työpaikoista sijaitsi kestävien kulkumuotojen vyöhykkeillä.

Väestön ja työpaikkojen osuus kävely-, pyöräily- ja joukkoliikennevyöhykkeillä (%)

Sopimuksen vaikuttavuus

Asuminen

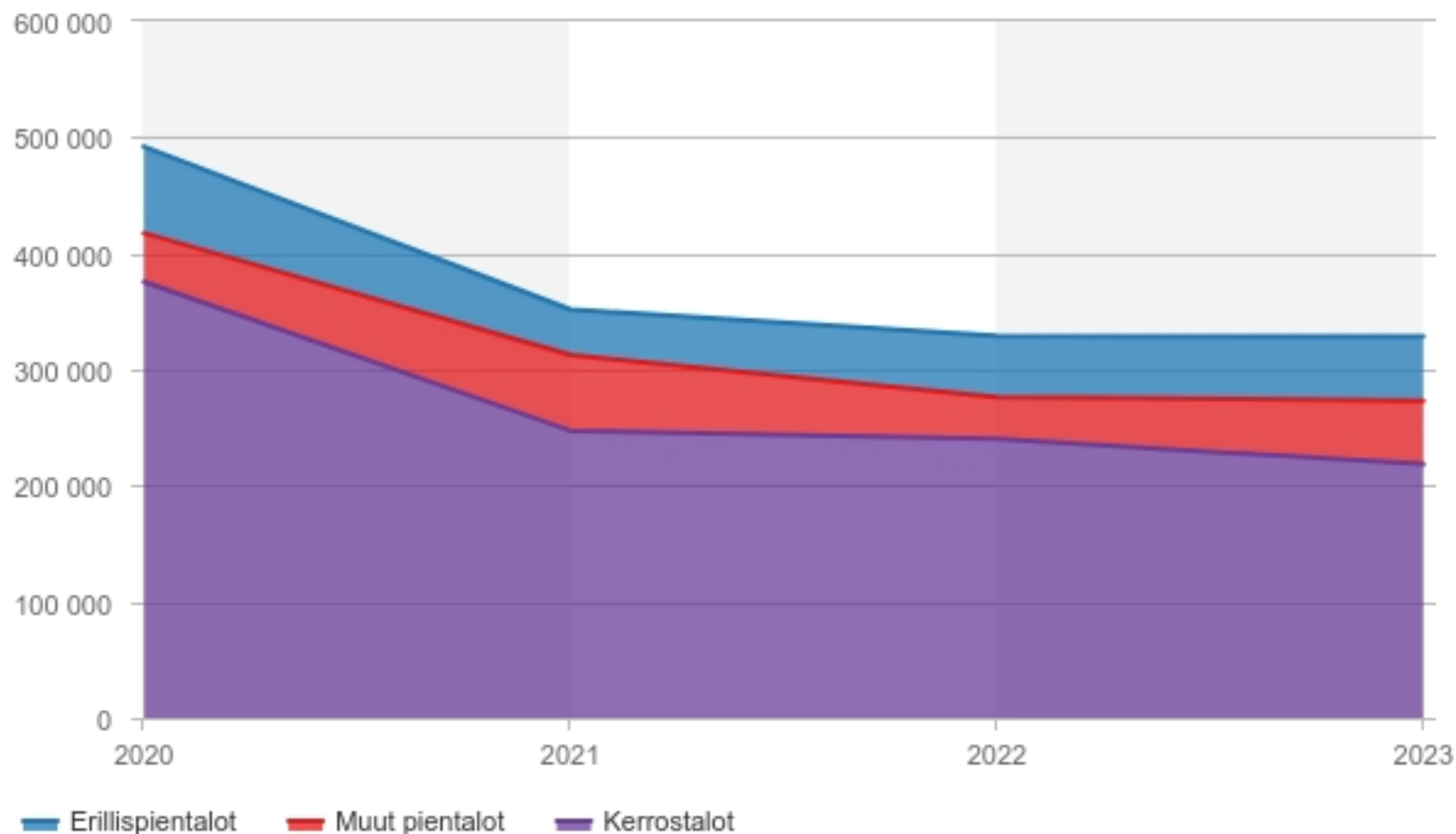

TURUN MAL-KAUPUNKISEUTU

MAL-sopimuskaudella 2020-23 kaavoitettiin noin 1,5 miljoonaa kerrosalaneliömetriä asumiseen.

72 % asuinkerrosalasta kaavoitettiin kerrostaloihin, 15 % erillispientaloihin ja 13 % muihin pientaloihin.

Kaavoitettu kerrosala talotyypeittäin MAL-alueella (ke-m²)

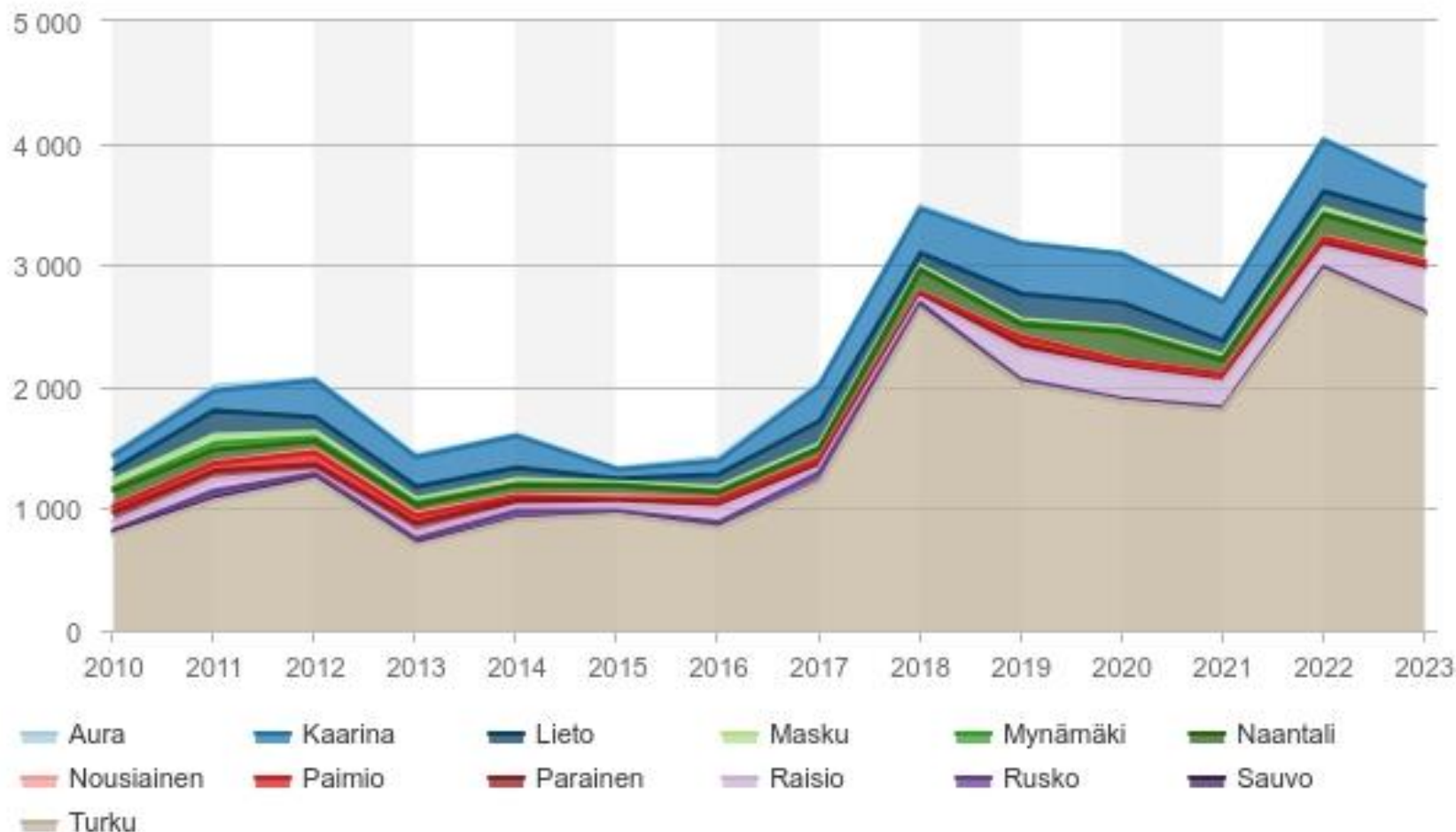

Uusia asuntoja on rakentunut kauden aikana tavoitteen mukaisesti.

MAL-sopimuskaudella 2020-2023 rakennettiin noin 13 500 uutta asuntoa. Tavoitteena oli 13 000 asuntoa.

Ydinkaupunkialueen kuntiin rakennettiin 95 % uusista asunnoista.

Uudet asunnot kunnittain MAL-alueella (lkm)

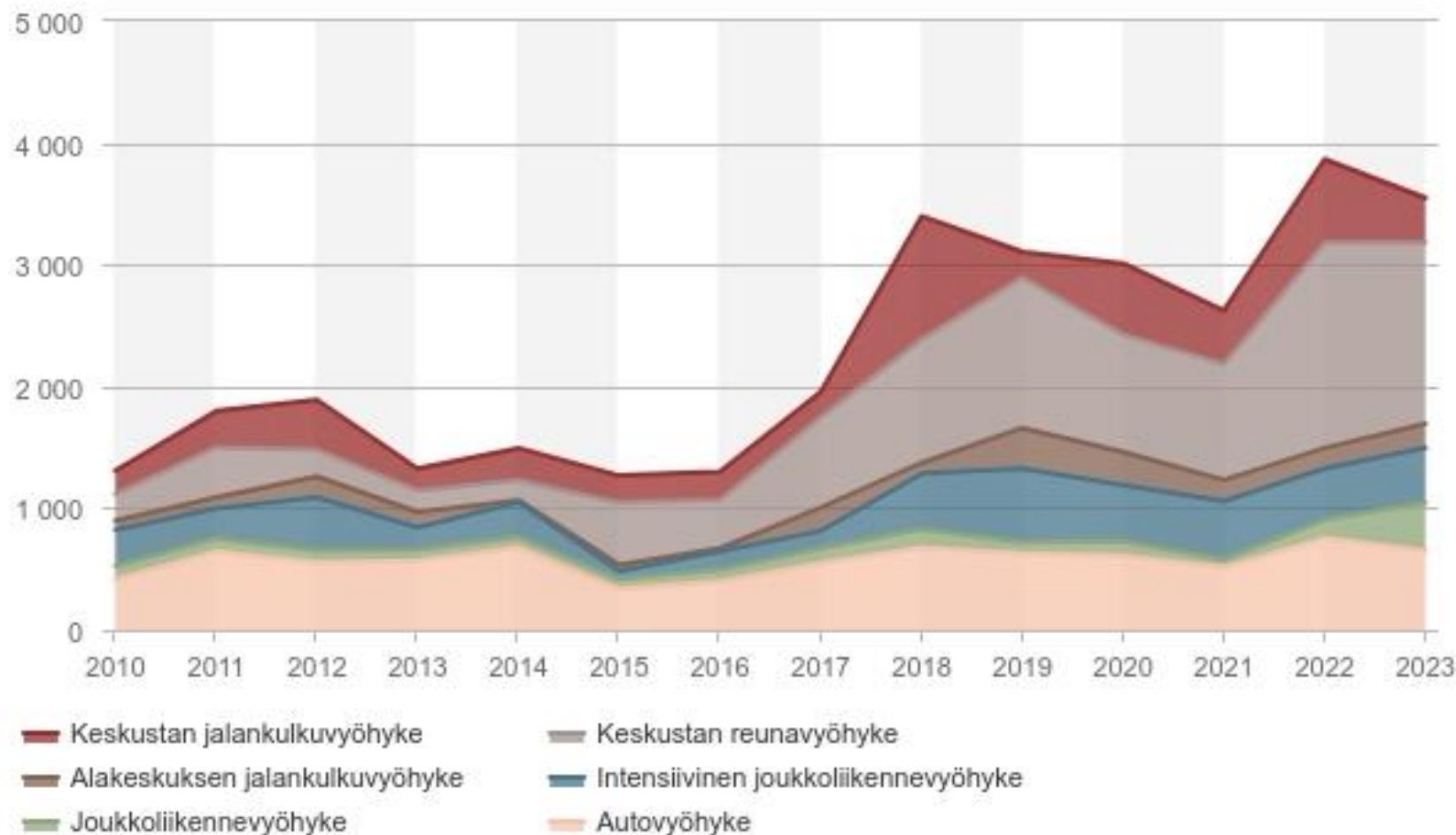

Uusien asuntojen osuus kestävien kulkumuotojen vyöhykkeillä kasvoi MAL-sopimuskaudella 2020-2023.

Kauden 2020-23 aikana uusista asunnoista 78 % rakennettiin kestävien kulkumuotojen vyöhykkeille (vrt. 2016-19 74 %, 2012-15 60 %).

Autovyöhykkeelle rakennettujen asuntojen osuus oli 19 %.

Uudet asunnot YKR-vyöhykkeiden mukaan MAL-alueella (lkm)

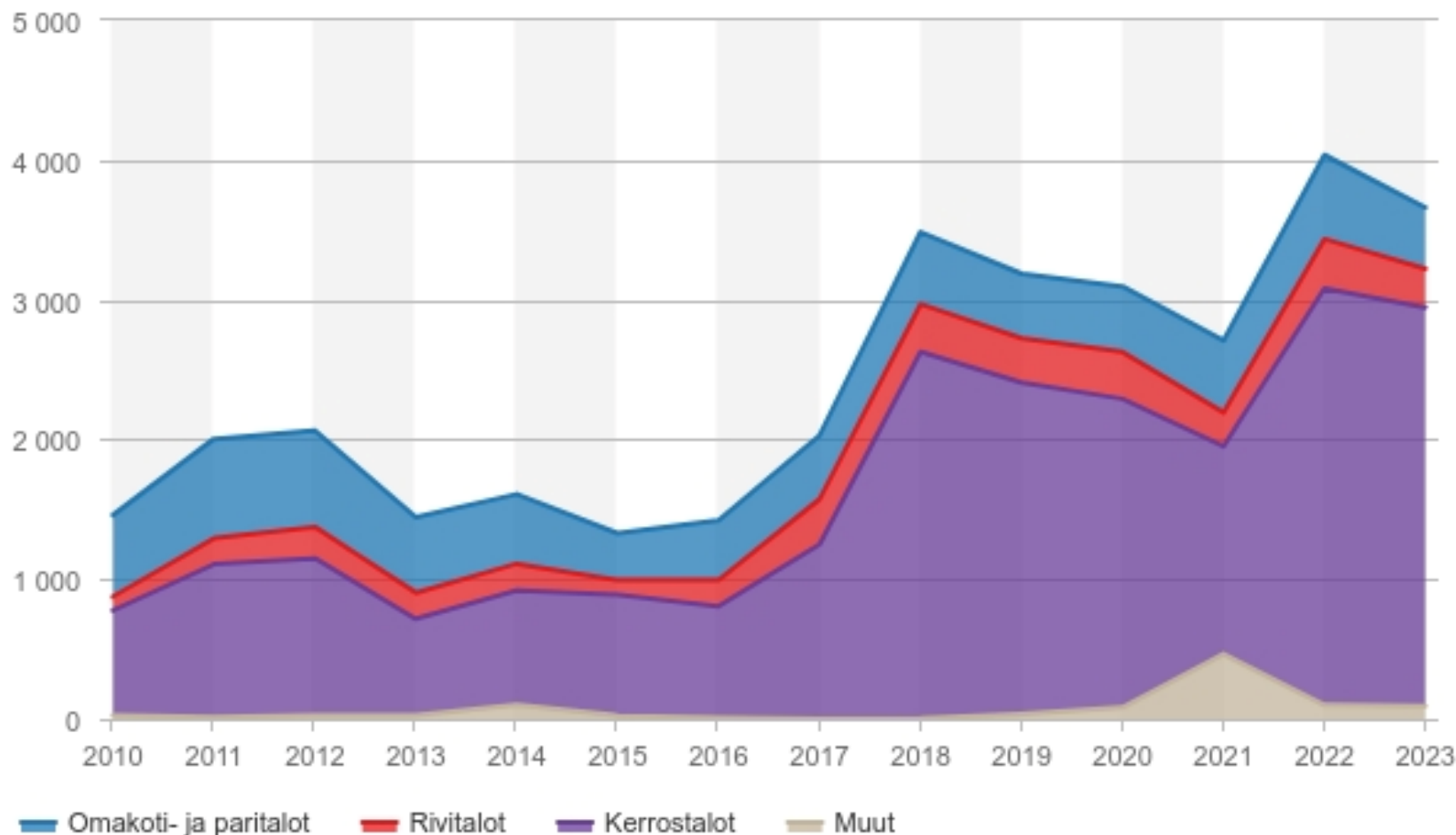

Uusista asunnoista 71 % oli kerrostaloasuntoja.

Kerrostaloasuntoja rakennettiin noin 9 500, omakotitaloja ja paritaloasuntoja noin 2 000 ja rivitaloasuntoja noin 1 200 kpl.

Kerrostalo- ja omakotitaloasuntoja rakennettiin hieman tavoiteltua enemmän ja rivitaloasuntoja tavoiteltua vähemmän.

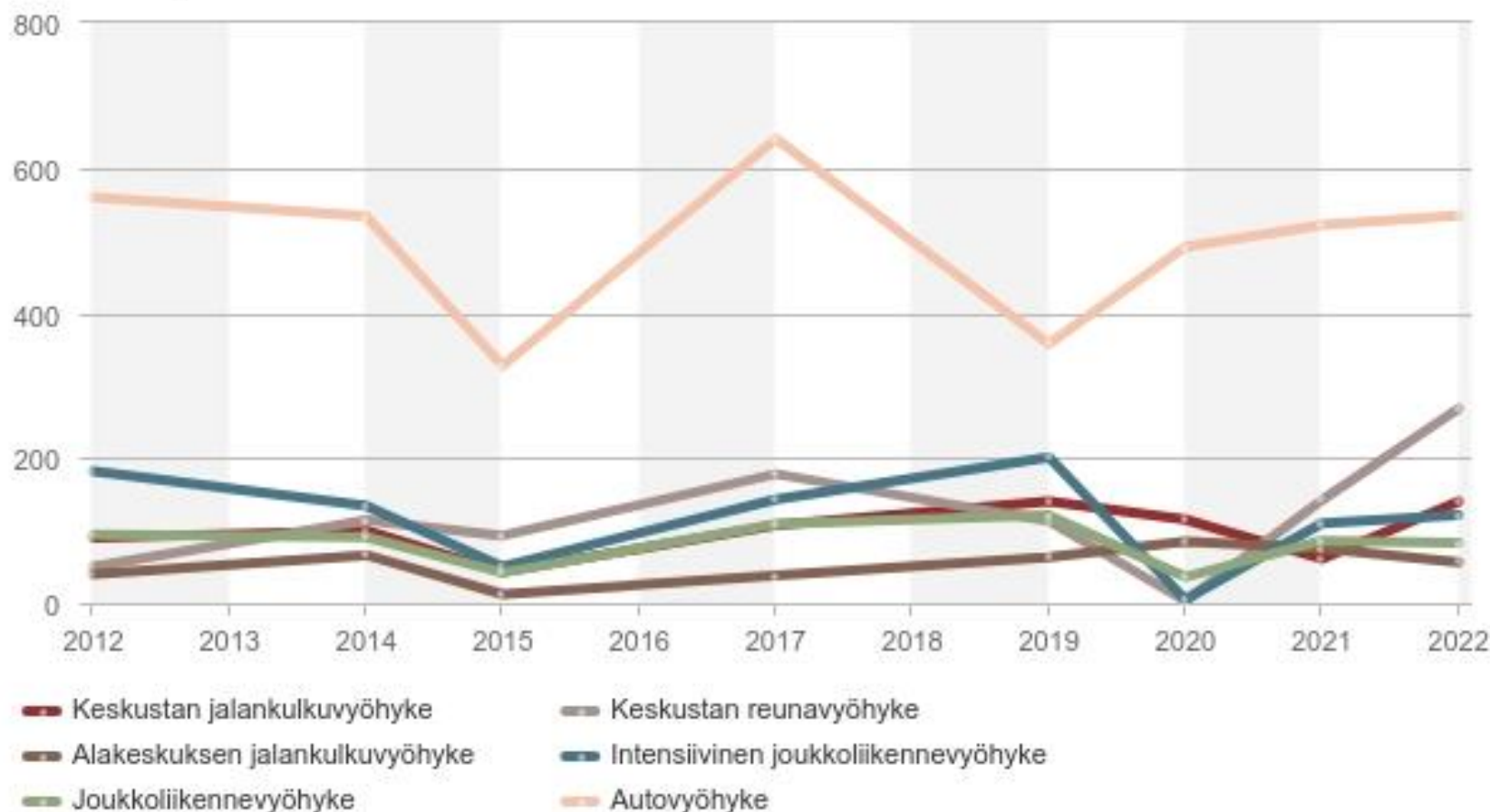
Uudet asunnot talotyypeittäin MAL-alueella (lkm)

Hieman alle puolet MAL-kauden aikana rakennetuista perheasunnoista on rakennettu kestävän kulkumuotojen vyöhykkeille.

Noin 53 % yhdyskuntarakenteen vyöhykkeille rakennetuista perheasunnoista (vähintään 3 h+ k) sijoittui autovyöhykkeelle vuosina 2020-22.

Perheasuntojen määrän keskimääräinen vuosimuutos YKR-vyöhykkeillä (vähintään 3 huonetta)

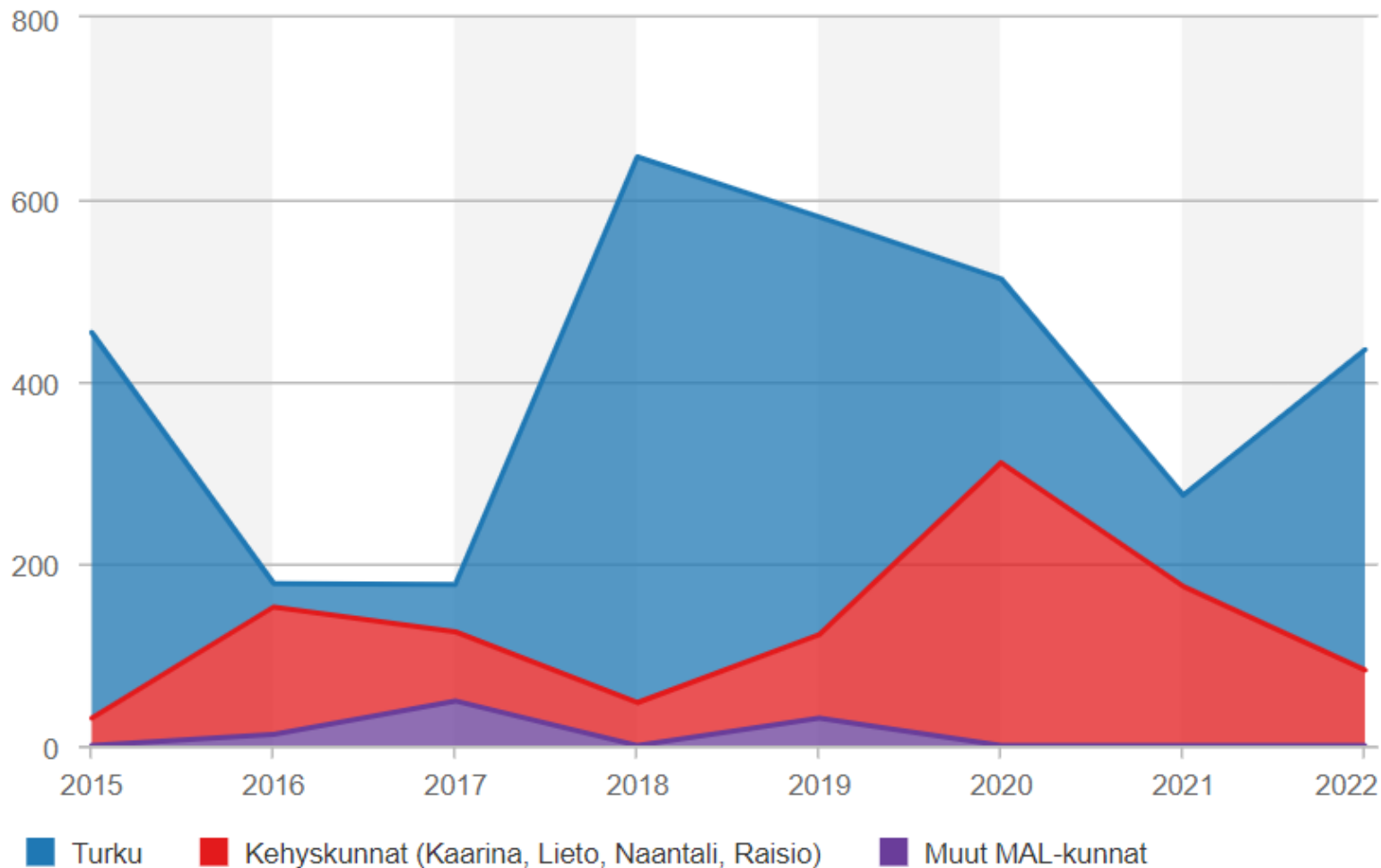

Uusia ARA-asuntoja valmistui tavoitetta vähemmän.

Vuosina 2020-2022 uusia ARA-asuntoja rakennettiin noin 1 200 kpl, joka on noin 2/3 tavoitellusta määrästä.

Uusista ARA-asunnoista 53 % rakennettiin Turkuun ja 47 % kehyskuntiin.

Valmistuneet ARA-asunnot MAL-alueella (lkm)

Sopimuksen vaikuttavuus

Liikenne

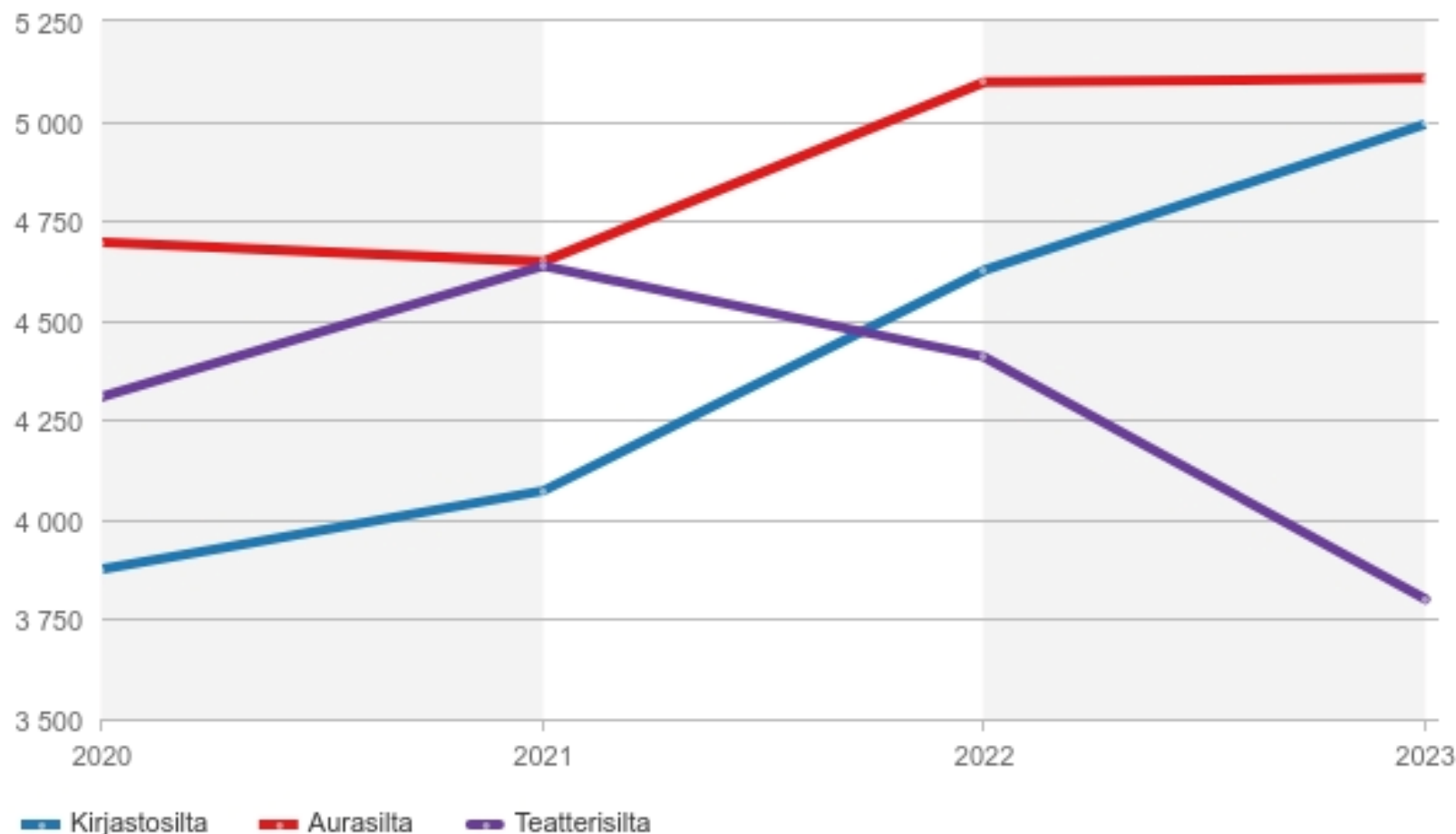

TURUN MAL-KAUPUNKISEUTU

Jalankulkijoiden keskimääräinen vuorokausimäärä Turun laskentapisteillä on pääosin kasvanut kauden 2020-23 aikana.

Teatterisillan jalankulkijoiden määrän laskuun ovat todennäköisesti vaikuttaneet Itäisen Rantakadun rakentamistyöt.

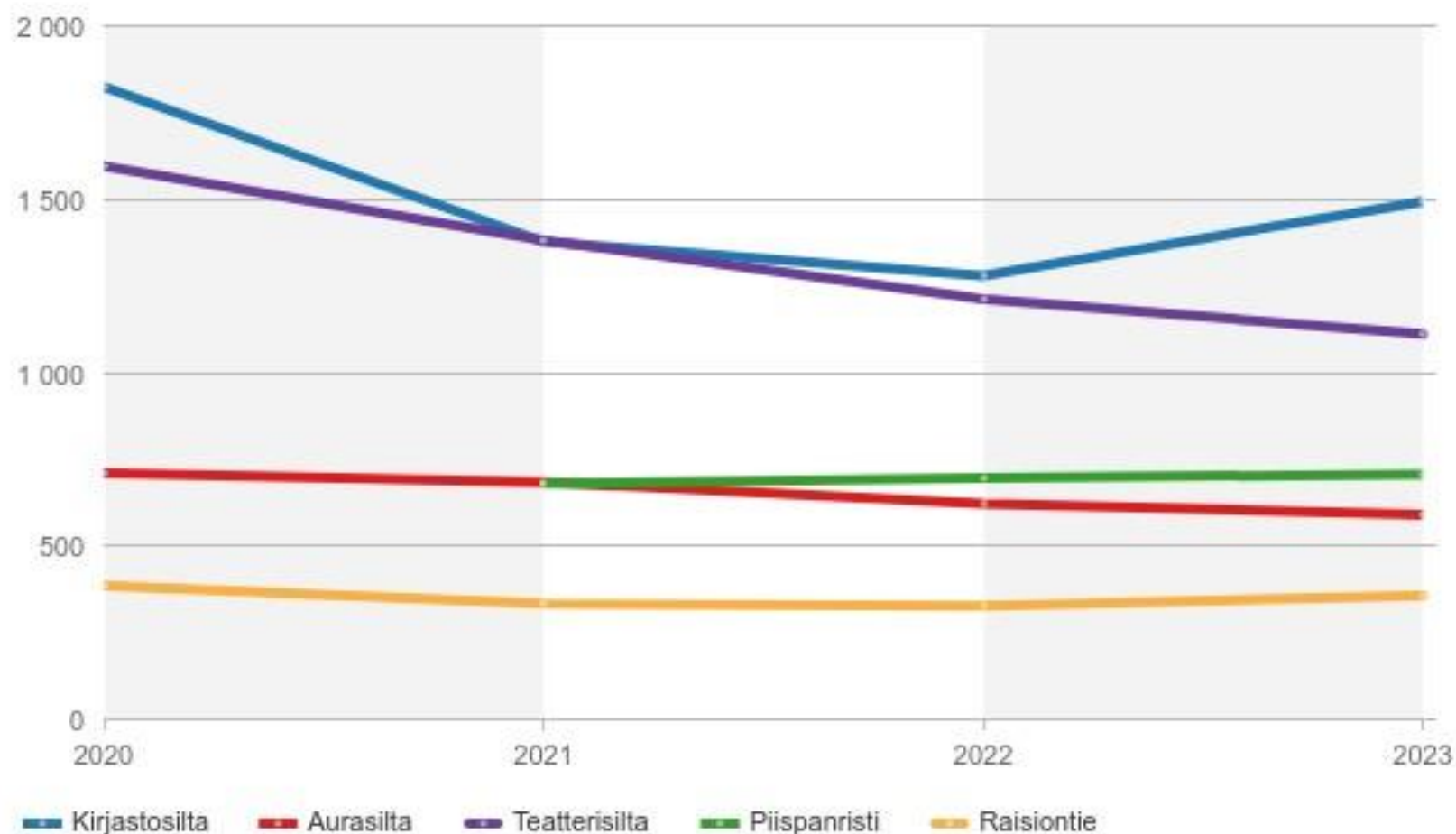
Jalankulkijoiden keskimääräinen vuorokausimäärä liikenteen laskentapaikoissa

Pyöräliikenteen keskimääräiset vuorokausimäärät ovat olleet laskusuuntaiset MAL-sopimuskauden 2020-23 aikana.

Turussa kaikkien kulkutapojen osalta ollaan alemmissa kokonaisliikennemäärissä kuin ennen koronapandemiaa. Päivittäisiä matkoja tehdään vähemmän kuin aikaisemmin.

Pyöräliikenteen keskimääräinen vuorokausimäärä liikenteen laskentapaikoissa

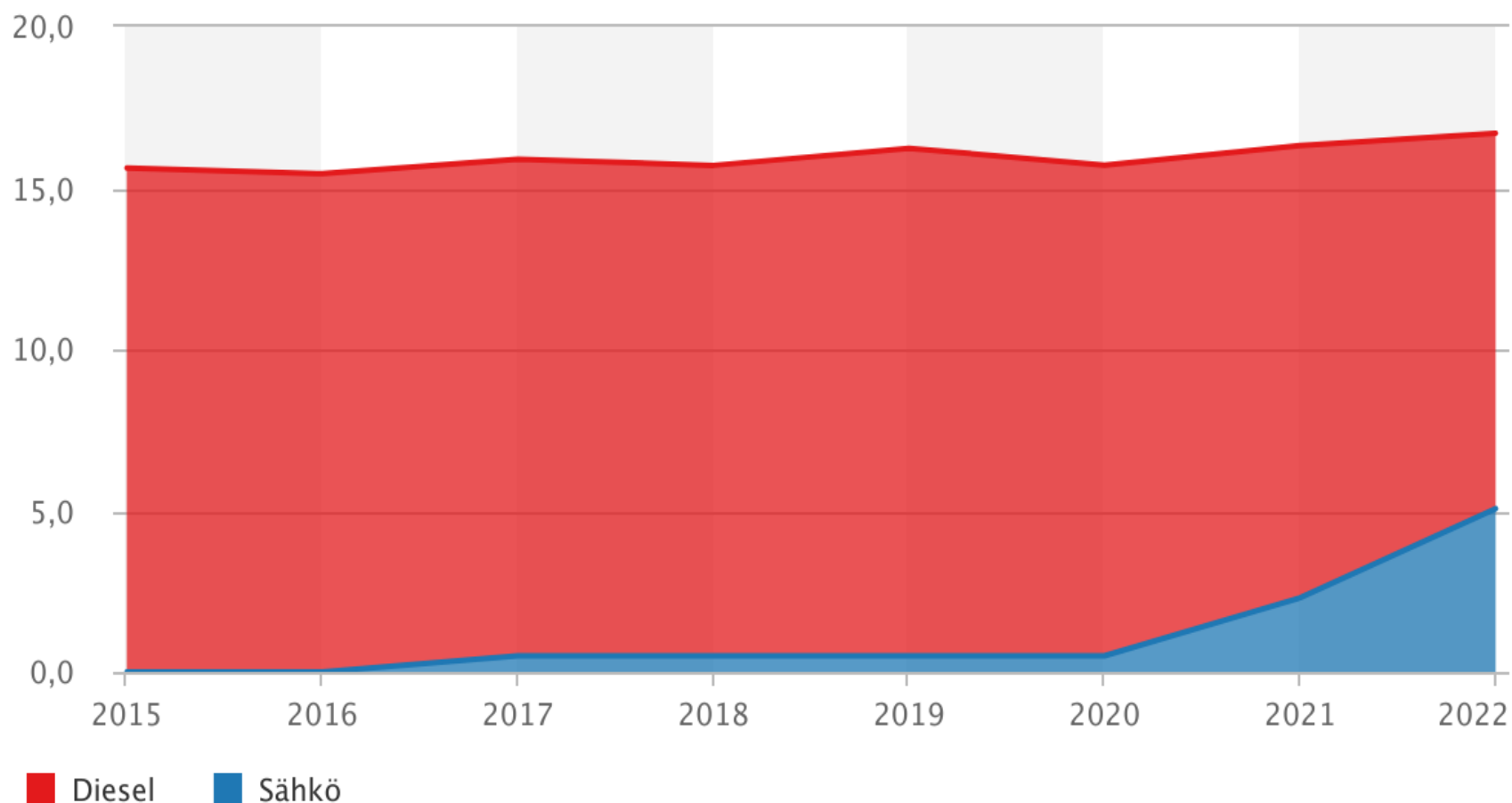

Fölin liikenteen sähköistyminen on edennyt vauhdilla MAL-sopimuskauden 2020-23 aikana.

Noin 50 % Fölin linjakilometreistä on sähköisiä.

Fölin matkamäärä saavutti vuonna 2023 lähes normaalitason, kun verrataan matkamäärää ennen korona-aikaa tehtyihin matkoihin.

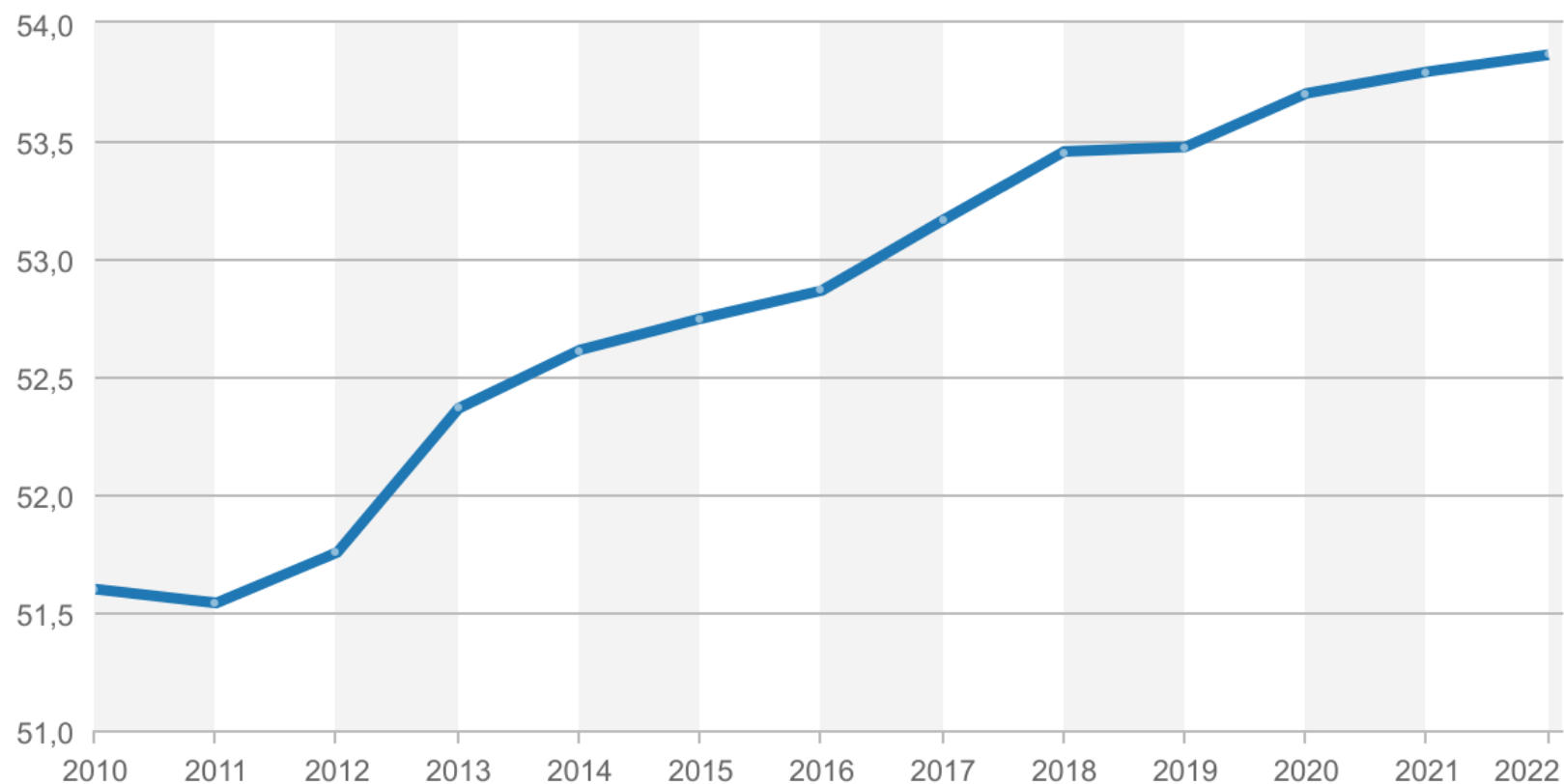
Fölin linjakilometrien kehitys käyttövoimittain (milj. km)

Kannattavan joukkoliikenteen alueella asuvien osuus on jatkanut kasvuaan.

Vuonna 2022 kannattavan joukkoliikenteen alueella asuvien osuus (yli 20 as./ha) oli noin 54 %.

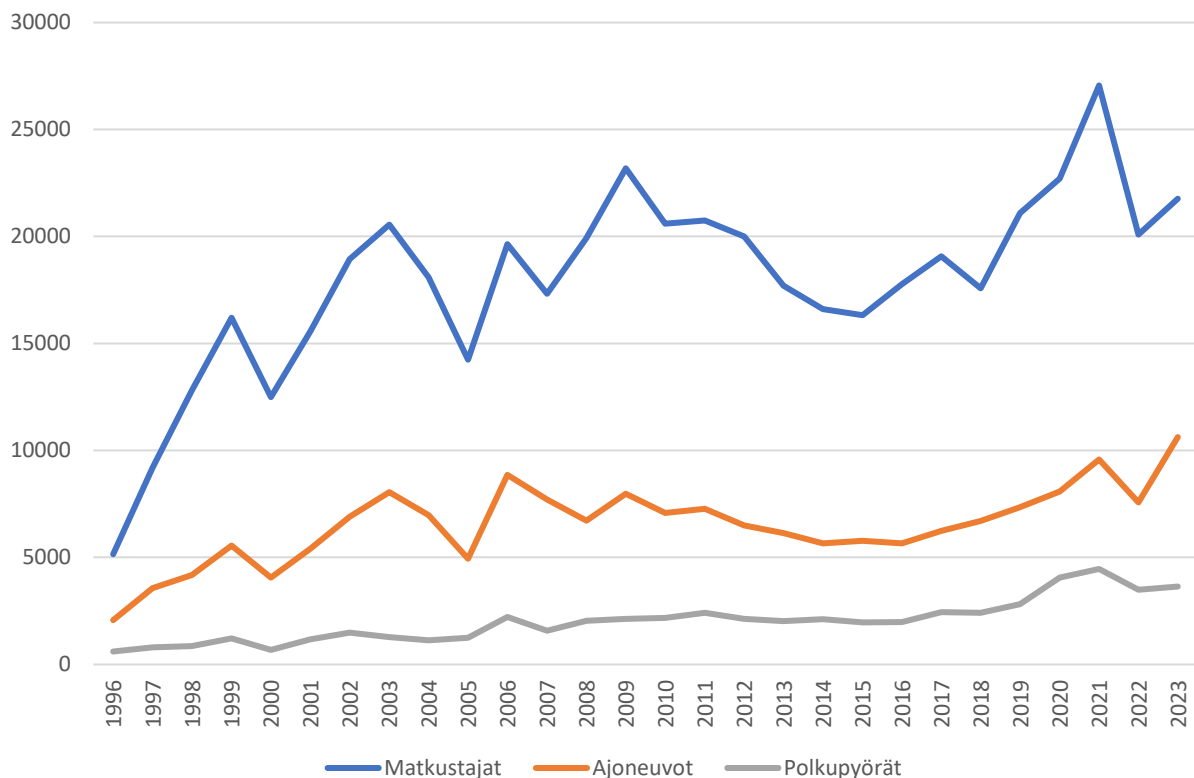
Kannattavan joukkoliikenteen alueella asuvien osuus (yli 20 as./ha, %)

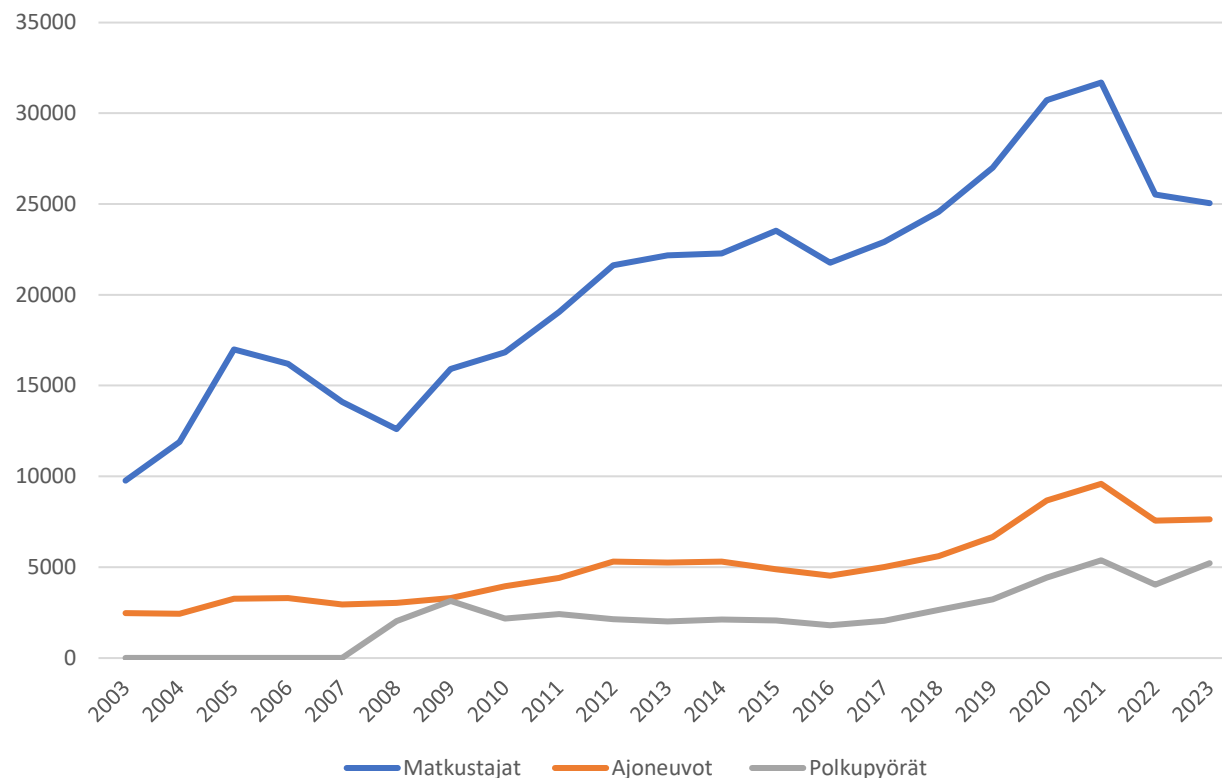
Lähde: Tilastokeskus / Elinympäristön tietopalvelu Liiteri

Saariston Rengastiellä ja Pienellä Rengastiellä matkustajamäärät ovat lisääntyneet tasaisesti.

Saariston rengastien liikennemäärät 1996-

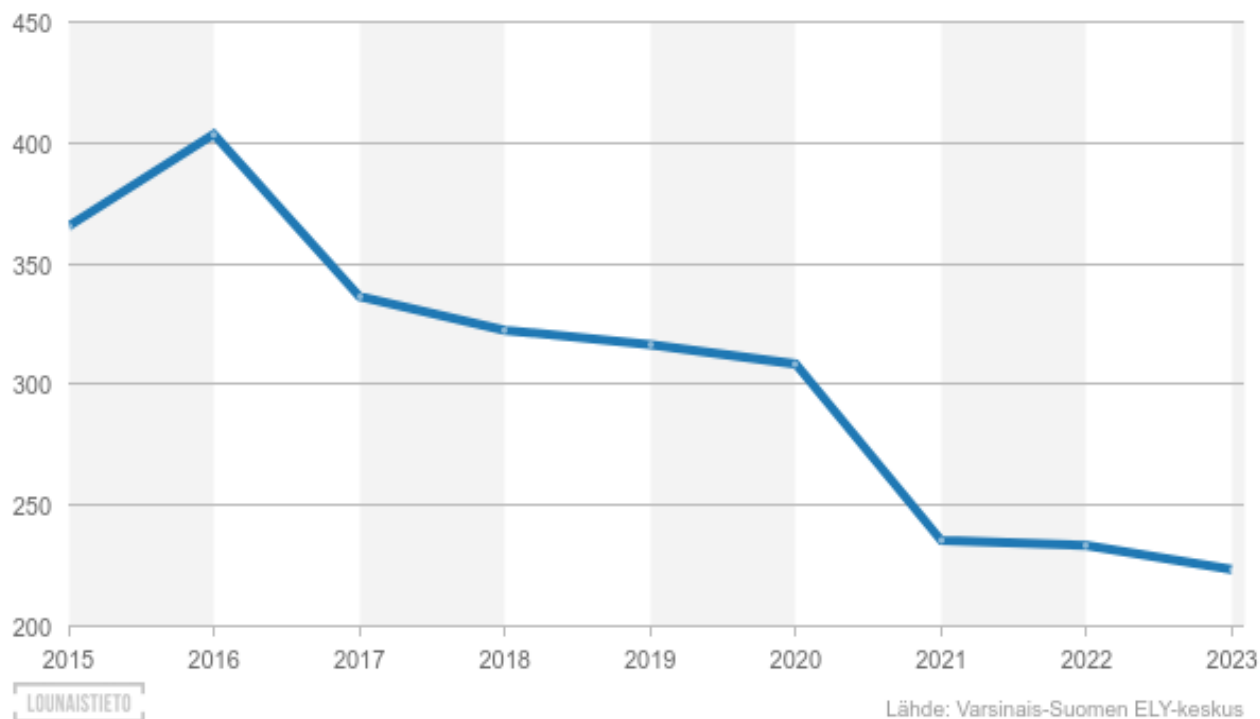

Pienen rengastien liikennemäärät 2003-

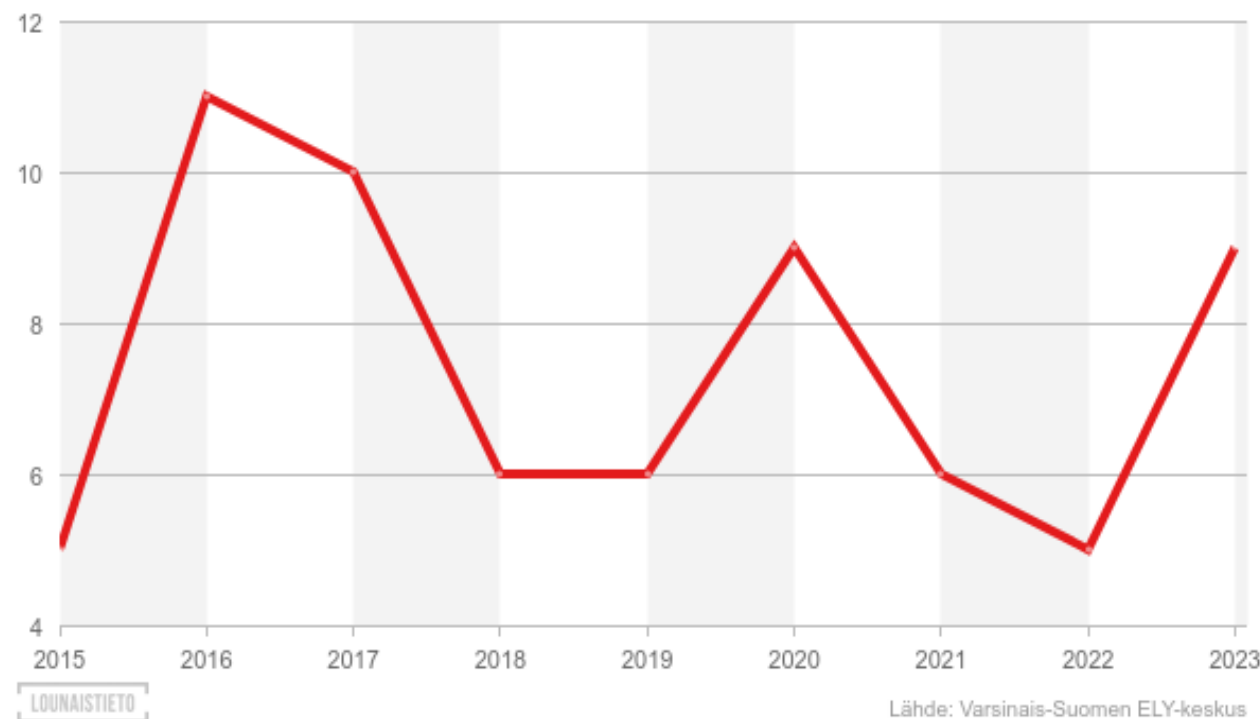

Tieliikenneonnettomuuskehityksen trendi on ollut kauden aikana laskeva. Kuolemaan johtaneiden onnettomuuksien määrä on pysynyt tasaisena.

Liikenneonnettomuuksissa loukkaantuneet MAL-alueella (henkilöä)

Liikenneonnettomuuksissa kuolleet MAL-alueella (henkilöä)

Yhteenveto toimenpiteiden toteutumisesta

Viihtyisä ja vetovoimainen jalankulku- ja pyöräilykaupunki (kaikissa taajamissa)

TURUN MAL-KAUPUNKISEUTU

Sovitusti edistyneet toimenpiteet (8):

- Rakennemallin päivittämiseen liittyviä esiselvityksiä valmistui 6 kpl.
- 84 % uusien asuntojen kerrosalasta kohdistui maakuntakaavan kaupunki-/taajamatoimintojen kehittämisen kohdealueille (tavoite 80 %).
- Päivittäistavarakauppojen saavutettavuus sekä työpaikkojen määrä kestävän kulkumuotojen vyöhykkeillä on kehittynyt myönteiseen suuntaan.
- Palvelupistetietokanta on toteutettu ja julkaistu Lounaistiedossa.
- Kaikissa kaupunkiseudun kunnissa määritettiin priorisoitavia kävelyn kehittämisalueita.
- Kävelyn ja pyöräilyn laskureista osa on asennettu ja osa on vielä tulossa.
- Ohjeistus laadukkaalle pyöräpysäköinnille valmistui v. 2022.
- Väyläviraston erillisrahoitusta (0,83 M€) saaneet hankkeet on toteutettu. Traficom myönsi kävelyn ja pyöräilyn investointiohjelman valtionavustusta Turun MAL-kaupunkiseudulle yhteensä 8,1 M€.

Osittain edistyneet toimenpiteet (3):

- Pääasiassa kunnilla on riittävästi päiväkotitontteja ja koulutontteja hyvin saavutettavilla alueilla. Voimakkaasti kasvavissa kunnissa kasvu tuo kuitenkin haasteita ja koulu- tai päiväkotitontteja tarvitaan lisää.
- Osa pyöräilyn pääreittien hankkeista ovat valmiita ja osa valmistuu vuoden 2024 aikana. Yksi hanke ei toteutunut MAL-kaudella. Pyöräilyn pääreittien opastuksen viimeinen kokonaisuus on toteutettu 2023. Talvipyöräilyn olosuhteita on parannettu keskeisimmillä väylillä Turun katuverkolla ja ELYn jkp-väylillä.
- Uudet kaupunkipyörät tulivat käyttöön Turussa v. 2022. Pyöriä on 700 kpl ja asemia yli 220 kpl. Muut Föli-kunnat eivät ole liittyneet osaksi järjestelmää.

Yhteenveto toimenpiteiden toteutumisesta

Palveleva joukkoliikennekaupunki

TURUN MAL-KAUPUNKISEUTU

Sovitusti edistyneet toimenpiteet (12):

- Joukkoliikennekaupungin vahvistaminen: Kauden 2020–2023 aikana 19 % uusien asuinrakennusten kerrosalasta kohdistui joukkoliikennevyöhykkeille.
- Liikenteen sujuvoittamiskohteita on selvitetty osana TuSePy-selvitystä*.
- Turun kaupunginhallitus päätti v. 2023 siirtymisestä Satama–Varissuoraitiotien toteutussuunnitteluvaiheeseen. Allianssi laatii toteutussuunnitelman vuosien 2024–25 aikana. Turun raitiotien suunnitteluun oli varattu valtion budjetissa valtuuksina v. 2021–2023 1,5 M€/v. Valtuutta on käytetty v. 2023 loppuun mennessä noin 420 000 €.
- Joukkoliikenteen vaihtopaikkojen kokonaisvisio on valmistunut osana TuSePy-selvitystä*. Joukkoliikenteen seudullinen solmukohtavisio on valmistunut v. 2023. ELY-keskuksen v. 2023 Vt 1 linja-autopysäkkien esiselvityksen perusteella valitaan yksi liityntäpysäköintikohde jatkosuunnitteluun.

Sovitusti edistyneet toimenpiteet (12):

- Fölin informaatiojärjestelmää on parannettu sekä lisätty reaaliaikaisten pysäkinäyttöjen määrää. MAL-rahoituksella toteutettavat pysäkkikohteet on toteutettu v. 2022. Pysäkki-informaatiojärjestelmää on laajennettu 2022–2023.
- Vuoden 2021 alusta kokeilussa ollut kausilipputuote Seutu+ on teknisesti yhteensopiva ELYn ja Fölin liikenteessä. Seutu+ on toteutettu myös mobiilina ja otettu virallisesti käyttöön 2022 alusta alkaen. Tuote laajenee MAL-alueelle asteittain liikennöintisopimuksia uusittaessa.
- Fölin laajenemisesta tehtiin vaikutus selvitykset viiden kunnan osalta. Kunnista Paimio haki ja hyväksyttiin Föliin, jonka vastuulle liikenne siirtyy heinäkuussa 2024.

Sovitusti edistyneet toimenpiteet (12):

- Valtio on avustanut Turun seudun julkisen henkilöliikenteen palveluita yhteensä n. 7,4 M€:lla.
- Ilmastoperusteista joukkoliikenteen avustusta on myönnetty vuosina 2020–23 yhteensä n. 6,2 M€.
- Turulle on myönnetty valtionavustusta viiteen digitalisaatiohankkeeseen yhteensä n. 2,56 M€.
- Liityntäpysäköinnin kehittämiseen liittyen on valmistunut TuSePy-selvitys*. ELYllä on valmistunut pysäkkien tarveselvitys, jossa on esitetty myös kehitettäviä liityntäpysäköintikohteita. Tärkeimmistä maantieverkon kohteista on laadittu v. 2023 alustavat esiselvitykset, joista jatkosuunniteltavat kohteet valitaan 2024.

Osittain edistyneet toimenpiteet (7):

- Turun kaupungin risteyksissä on otettu joukkoliikenteen valoetuudet käyttöön. Ympäryskunnissa etuuksien testauksia on tehty alkuvuonna 2023. Joukkoliikennekaistojen toteutusta tehdään runkolinjastouudistuksen yhteydessä. Maantieverkon osalta valot ohjelmoitu.
- Turku–Aura joukkoliikenteen reitti on siirretty vt 9:lle nopeussyistä v. 2020. Turku–Naantali-osuudella suoraa yhteyttä ei ole edistetty.
- Fölin yhteydet Kupittaaalle paranevat runkolinjaston myötä 2025. Yhteyksiä on kehitetty jo ennen runkolinjastoa. Kupittaaan alueen tilannetta ja tarpeita tarkasteltiin osana TuSePy-selvitystä*.
- Turun vesibussiliikennettä hoidetaan kahdella aluksella, jotka liikennöivät Martinsilta–Ruissalo–Hirvensalo-reitillä. Fölissä ei ole ollut keskustelua muiden lähisaarten kuin Ruissalon ja Hirvensalon liikenteestä.

Osittain edistyneet toimenpiteet (7):

- MAL-rahahankkeet toteutuivat lähes suunnitellun mukaisesti, lukuun ottamatta muutamia jkp-tiehankkeiden viivästymisiä vuodelle 2024. Kustannustason nousun ja tarkemman suunnittelun myötä valtion ja kuntien MAL-rahaohjelman kustannukset ylittyivät. Ruskon hanke ei toteutunut MAL-kaudella.
- Vuonna 2023 valmistui Turun kaupunkiseudun digitaalisten tietovarantojen nykytila ja tulevaisuuden käyttötapaukset -esiselvitys. Digitaalisen tietopohjan vahvistaminen edellyttää resurssikysymysten ratkaisemista.
- Turku on ollut mukana hankehakemuksissa, joissa edistetään älyliikenteen edellytyksiä ml. syöttöliikenne runkobussijärjestelmään. Älyliikenteen osalta on tarpeen laatia laajempi ohjelma.

Toimenpiteet, jotka eivät toteutuneet (1):

- Runkobussilinjaston toteutus siirrettiin vuodesta 2022 vuoteen 2025.

Yhteenveto toimenpiteiden toteutumisesta

Kestävä autoliikenne ja sujuvat elinkeinoelämän kuljetukset

TURUN MAL-KAUPUNKISEUTU

Sovitusti edistyneet toimenpiteet (6):

- Palvelukartan liikkumisnäkyminen on käytössä. Reaaliaikaisista tiedoista esillä ovat mm. Turun kunnossapitotiedot, keskustan pysäköintitilanne, yhteiskäyttöoperaattoreiden palvelut, juna-aikataulut ja poikkeustilanteet. Seudullisia tietoja tuodaan esille sitä mukaa, kun niihin on saatu tietolähteitä.
- Pysäköinnin tietovaraston, parkkihubin, kehitys on jatkunut osana Scale-up -hanketta. Parkkihub kokoaa kaupungin kaiken digitaalisen pysäköintidatan hyödynnettäväksi reaaliaikaisesti mm. valvonnan ja liikenteen sujuvoittamisen avuksi.
- Fölin liikenteen kilpailutuksissa suositaan sähköbussiliikennettä. Uusi laki, joka määrittelee julkiset ajoneuvo- ja liikennepalveluhankinnat ympäristöystävällisiksi, tuli voimaan v. 2021.
- ELYn hankinnoissa (jkl-hankinnat, kp-hankinnat ja saaristoliikennehankinnat) on viime vuosina kiristetty ympäristövaatimuksia. Saaristoliikenteessä on tehty isoja harppauksia viime vuosina.

Sovitusti edistyneet toimenpiteet (6):

- Turun kestävän logistiikan kehittämisohjelman laatiminen on käynnistetty. Parhaillaan laaditaan toimenpidesuunnitelmaa.
- Liikenteen hallintaa tukevien digitaalisten tietovarantojen nykytilaa ja käyttötapauksia selvitettiin osana tp:n 14 esiselvitystä. Uusi liikennevalojen käyttöjärjestelmä on otettu käyttöön v. 2022. Hälytysajoneuvoetuuksien osalta käyttöönotto Turussa valmistunut. Ympäryskunnissa ohjelmointi ja testaus on käynnissä.

Osittain edistyneet toimenpiteet (1):

- Turun sähkölatauksen yleissuunnitelma on menossa päätöksentekoon kesällä 2024. Suunnitelman laajentamisesta muihin kuntiin on käyty ja käydään keskustelua kaupunkiseudun yhteistyöryhmissä Turun työn edetessä.

Yhteenveto toimenpiteiden toteutumisesta

Elinvoimainen ja houkutteleva kaupunkiseutu

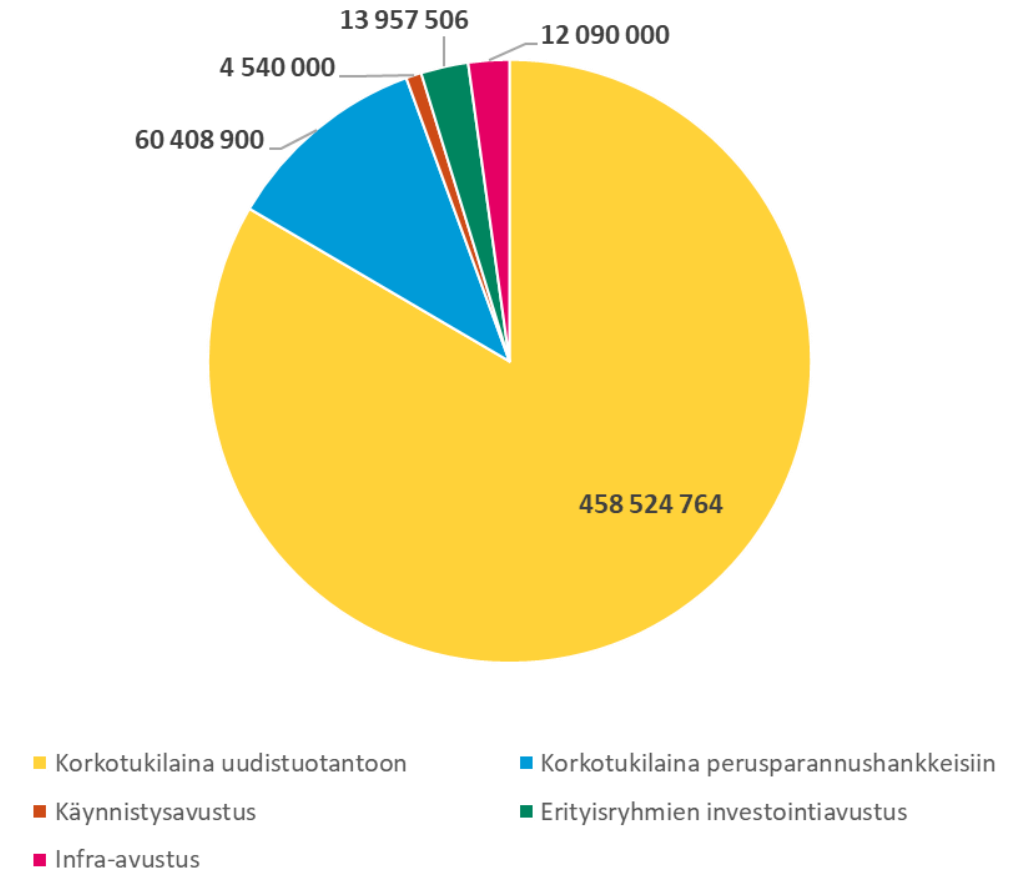

TURUN MAL-KAUPUNKISEUTU

Sovitusti edistyneet toimenpiteet (13):

- Päivitetty Turun kaupunkiseudun asunto- ja maapoliittinen ohjelma on hyväksytty kaikissa MAL-sopimuskunnissa v. 2022.
- ARA myönsi korkotukilainoja ja avustuksia Turun MAL-kaupunkiseudulle vuosina 2020-23 oheisen kuvan mukaisesti.
- Valtion tukeman asuntotuotannon enimmäistonttihinnat on päivitetty vuosittain.
- Turussa on hyväksytty selvitys ja suunnitelma asunnottomuuden vähentämiseksi v. 2019. Turku on ollut mukana valtakunnallisessa yhteistyöohjelmassa asunnottomuuden puolittamiseksi. Asumisen tukipartio -hanke toteutui 2021-22.

ARA:n myöntämät korkotukilainat ja avustukset 2020-2023

Sovitusti edistyneet toimenpiteet (13):

- Turun kaupunki on asettanut yhteisöllisyyden kärkihankkeen, jonka kautta mm. pyritään puuttumaan segregatioon ja tasoittamaan alueellisia hyvinvointieroja.
- Turku osallistui YM:n 2020-2022 lähiöohjelmaan suuntaamalla toimenpiteitä kolmen eri kohdelähiön alueille. Turussa valmistui v. 2022 lähiövisio.
- Rakennemallin esiselvityksenä on valmisteltu Varsinais-Suomen alueen kuntien viherrakenteen hoidon, kehittämisen ja ylläpidon nykytila-analyysi sekä biodiversiteettiselvitys osana Varsinais-Suomen viherrakennetyötä.
- Kulttuuriympäristöohjelman päivitys on valmistunut. Ohjelma on toiminut kuntien tukena kulttuuriympäristöasioiden huomioinnissa.

Osittain edistyneet toimenpiteet (1):

- Vuosina 2020–2022 jalankulku- ja pyöräilyvyöhykkeiden uusista asunnoista 16 % oli perheasuntoja. Tavoitteena on, että 20 % uusista asunnoista keskusta-alueilla on vähintään kahden makuuhuoneen perheasuntoja.
- Asunnottomuuden vähentämisen suunnitelmaa on edistetty Turussa, mutta asunnottomuuden puolittamisessa vuoteen 2023 mennessä ei onnistuttu. Vuonna 2023 yksineläviä asunnottomia oli yhteensä 408 henkilöä (Turussa 382.)

Yhteenveto toimenpiteiden toteutumisesta

Turun kaupunkiseutu osana Etelä-Suomen kestäväää asunto- ja työmarkkina-aluetta

TURUN MAL-KAUPUNKISEUTU

Sovitusti edistyneet toimenpiteet (12):

- Espoo–Salo-oikoradan yleissuunnitelma on hyväksymisvaiheessa. Varsinais-Suomen osalta yleiskaavat ovat voimassa. Ratasuunnitelmat etenevät hankeyhtiön toimesta. Salo–Hajala-ratasuunnitelma on hyväksyttävänä Traficomissa. Ratasuunnitelmien edellyttämät asemakaavamuutokset ovat käynnissä.
- Matkakeskus-hankkeessa on meneillä projektin suunnittelu ja hanke-edellytysten varmistaminen. Myös hankekehityskilpailun valmistelu on aloitettu. Ratapihan kehittämistä on tehty KUTU-hankkeessa. Esiselvitys Turun VAK-ratapihan vaihtoehtoisista sijoituspaikoista on valmistunut. Sijoituspaikkaan on tarkoitus ottaa kantaa seuraavan MAL-sopimuskauden aikana.
- Kupittaa–Turku-ratahankkeessa (Turun ratapiha ja Kupittaa–Turku kaksoisraide) Väyläviraston vetämät työt aloitettiin v. 2021. Henkilö- ja tavararatapihan työt valmistuvat vuoden 2025 loppuun mennessä.

Sovitusti edistyneet toimenpiteet (12):

- CEF-tuet: Kupittaa–Turku-kaksoisraiteen ja Turun ratapihojen rakentamiseen myönnettiin tukea 22,98 M€ (Väylä 50 %, Turku 50 %). Turun tunnin junan (Länsirata) ratasuunnitelmalle on saatu maksimimäärä tukea (37,5 M€). Turun Tunnin juna Oy (sittemmin Länsirata Oy) haki 1/2024 koko yhteysvälin rakentamissuunnitteluun ja Espoo–Hista ja Salo–Hajala rakentamiseen yhteensä 176,28 M€ CEF-tukea. Tukipäätökset tehdään 7/2024.
- Suunnitelma raskaan liikenteen palvelualueen tai -alueiden sijoittamisesta tai kehittämisestä Kehätien lähiympäristöön on laadittu. E18 Orikedon alueesta on käyty neuvotteluja. E18/Vt1 Kaarinan Makarlan levähdysalueen rekkaparkin esiselvitys valmistunut, toteutus odottaa Liikenne12 rekkaparkeille varatun rahoituksen realisoitumista.

Sovitusti edistyneet toimenpiteet (12):

- Lentokentän rooli solmupysäkkinä ja terminaalina on tunnustettu osana TuSePy-selvitystä*. Joukkoliikenne kentälle toimii. Lentokentän asemaa määritellään myös TEN-T asetuksessa. Valtion v. 2024 toisessa lisätalousarviossa myönnettiin rahoitus Turun lentokentän ympärivuorokautisen tukeutumisen kustannuksiin. Valtion rahoitus turvaa kentän ympärivuorokautisen aukiolon ja rajavartiolaitoksen viranomaistoiminnot (vartiolentolaivue) lentokentältä käsin.
- Alueellisen junaliikenteen asemapaikkojen kehittämisestä on laadittu esiselvitys 2021. Turku–Toijala-junaliikenteen uusien asemapaikkojen kehittämissuunnitelma valmistui v. 2023 ja Turku–Uusikaupunki-ratasuunnan kehittämissuunnitelma tammikuussa 2024. Raisio on tehnyt oman seisakeselvityksen. Ratasuunnittelua tehdään Väyläviraston, Raision ja Naantalin toimesta.
- Kunnat ovat varautuneet kaavoissaan lähijunaliikenteeseen.

Sovitusti edistyneet toimenpiteet (12):

- Väyläviraston alueellisen junaliikenteen selvitys sekä Traficomien jatkoselvitys ovat valmistuneet. Henkilöjunaliikenne 2030-luvulla -arviomuistiossa ja tuoreessa hallitusohjelmassa käsitellään asiaa. Lakivalmistelu on käynnistynyt.
- Kupittaaan kärjen kumppanuushankkeen allianssisopimus ja hankesuunnitteluvaiheen tilaus on vahvistettu. Tavoitteena on, että kaavaehdotus ja hankesuunnitelmat tuodaan päätöksentekoon vuoden 2024 aikana.
- Saariston Pienen Rengastien pyöräilyolosuhteita on parannettu kauden aikana mm. pp-huoltopisteet ja pyöräilyopasteet, Polkutien loppuosuuden parannus, Paraisten keskusta–Ersbyn jkpp-väylä uudelleenpäällystyks, Särkänsalmen sillan jkpp-väylän rakentaminen. Prostvik–Nauvo jkp-tien tiesuunnitelma valmistui 2023 (hallinnollinen käsittely), tiesuunnitelma Prostvikin lauttaranta–Prostvikin kylä valmistunut 2024.
- Saariston saavutettavuutta on parannettu monin eri tavoin, mm. jkp-tiet, Kirjalansalmen, Hessundinsalmen ja Kuusistonsalmen siltojen uusiminen ja maantielauttakapasiteetin kasvattaminen uusien lauttojen myötä. Saariston ison rengastien kävelyn ja pyöräilyn kehittämiselvitys valmistui 2023.

Osittain edistyneet toimenpiteet (1):

- Satamaraide: Turun kaupunginhallitus päätti vuonna 2022, että edistettävä vaihtoehto on ratayhteys pohjoisen kautta uuteen satamaterminaaliin. Uudesta henkilöraiteesta on valmistunut hankeselvitys. Asia tarkentuu käynnissä olevissa MAL-sopimusneuvotteluissa.

Toimenpiteet, jotka eivät toteutuneet (1):

- Turussa lentoaseman ympäristön kaavahanke on ollut pysähdyksissä. Ruskon osalta kaavaehdotus valmistuu vuoden 2024 aikana.

Kooste toimenpiteiden toteutumisesta

Liite

TURUN MAL-KAUPUNKISEUTU

Toimenpiteiden seuranta

MAL-sopimuksen toimenpiteiden seuranta tehdään liikennevalomallilla. Seurannassa käytetyt värikoodit ovat seuraavat:

<u>Toimenpiteiden seurannan värikoodit</u>	
Toimenpide toteutui sovitusti	Green
Toimenpide toteutui osittain	Yellow
Toimenpide ei toteutunut	Red

Viihtyisä ja vetovoimainen jalankulku- ja pyöräilykaupunki (kaikissa taajamissa) 1/5

Toimenpide	Edistyminen & tilannekuvaus
1. Rakennemallin päivittämiseen liittyvät esiselvitykset	Kauden aikana ovat valmistuneet Suositus liityntäpysäköinnin kustannusjaon periaatteista Varsinais-Suomessa (3/2021) , Varsinais-Suomen viherrakennetyö , esiselvitys Turun kaupunkiseudun itäosan tieverkkokysymyksistä (9/2023) , Pyöräliikenteen seudullisten pääväylien tavoiteverkko (10/2023) , Varsinais-Suomen asumispreferenssit –raportti (10/2023) , sekä joukkoliikenteen solmukohtavisio Turun kaupunkiseudulla (3/2024) .
2. 80 % uusien asemakaavojen asuinkerrosalasta maakuntakaavan kaupunki-/taajamatoimintojen kehittämisen kohdealueille	Vuonna 2023 86 % uusien asuinrakennusten kerrosalasta kohdistui maakuntakaavan kaupunki-/taajamatoimintojen kehittämisen kohdealueille. Yhteensä kauden 2020-2023 aikana vastaava luku oli 84 %.

Viihtyisä ja vetovoimainen jalankulku- ja pyöräilykaupunki (kaikissa taajamissa) 2/5

Toimenpide	Edistyminen & tilannekuvaus
3a. Palvelujen ja työpaikkojen säilyminen & lisääminen jalankulku- ja pyöräilyvyöhykkeillä ja joukkoliikenteen solmukohdissa	Palvelujen ja työpaikkojen osuuden kehitystä seurataan seurantaindikaattorilla. Ks. sivu 9-10. Osuuksissa ei ole tapahtunut merkittävää muutosta 2010-luvulla, mutta kehitys on ollut positiivinen kauden aikana.
3b. Riittävät päiväkotit ja koulutontit sijainniltaan hyvin saavutettavilla alueilla	Voimakkaasti kasvavissa kunnissa kasvu tuo haasteita ja koulu- tai päiväkotitontteja tarvitaan lisää.
3c. Palvelupisteaineiston ylläpitotyökalu	Palvelupistetietokanta on toteutettu ja julkaistu Lounaistiedossa (linkki karttapalveluun). Tietokanta päivittyy automaattisesti. Kuntien ja Varhan tulee huolehtia tietojen viemisestä ja päivittämisestä PTV:hen.

Viihtyisä ja vetovoimainen jalankulku- ja pyöräilykaupunki (kaikissa taajamissa) 3/5

Toimenpide	Edistyminen & tilannekuvaus	
4 I. Priorisoitavat kävelyn ja pyöräilyn kehittämisalueet ja niiden kehittämisperiaatteet		Kaikissa kaupunkiseudun kunnissa määritettiin priorisoitavia kävelyn kehittämisalueita vuonna 2022. Asiaa on käsitelty seudullisesti maankäytön ja Ij-työn yhteistyöryhmien kesken. Pyöräiliikenteen seudullisten pääväylien tavoiteverkon ja -leveyksien määrittely valmistui 2023. Määritettyjen kävelyalueiden edistäminen vaatii jatkosuunnittelua ja rahoitusvaihtoehtojen kartoittamista.
4 II. Pyöräilyn pääreittien puuttuvat osuudet, nykyisten pääreittien parantaminen, opastussuunnitelman toteutus, talvipyöräilyn edellytysten parantaminen.		Naantalın, Kaarinan, Paraisten, Sauvon, Paimion jkp-tiehankkeet valmiit. Turun, Maskun ja Mynämäen hankkeet valmistuvat vuoden 2024 aikana. Ruskon Hujalantien jkp-tiehankeen tiesuunnitelma käynnissä, hanke ei toteutunut MAL-kaudella. Pyöräilyn pääreittien opastuksen viimeinen kokonaisuus toteutettu 2023 (infotaulujen toteutus jää seuraavalla MAL-kaudelle). Talvipyöräilyn olosuhteita on parannettu ja parannetaan jatkossakin asteittain keskeisimmillä väylillä Turun katuverkolla ja ELYn jkp-väylillä.

Viihtyisä ja vetovoimainen jalankulku- ja pyöräilykaupunki (kaikissa taajamissa) 4/5

Toimenpide	Edistyminen & tilannekuvaus
4 III. Jalankulku- ja pyöräilymäärien sähköinen seurantajärjestelmä	Kävelyn ja pyöräilyn laskureista osa asennettu maastoon ja osa tulossa. Sähkötekniset haasteet viivästyttäneet asennuksia. Fintrafficin yhteishankinta (vaihe 1).
4 IV. Pyöräpysäköinnin ohjeistus. Erilaisten esimerkkikohteiden toteutuminen mm. suurilla työpaikoilla ja liityntäpysäköintialueilla sekä keskeisillä pysäkeillä.	Ohjeistus laadukkaalle pyöräpysäköinnille valmistui keväällä 2022. Ohjeistuksen sisältö painottuu hyviin ratkaisuihin sekä alueen esimerkkikohteisiin, ja se sisältää ensiaskeleet pysäköinnin parantamiseksi. Materiaali on suunniteltu erityisesti työpaikkojen, taloyhtiöiden, kiinteistöyritysten ja kuntien hyödynnettäväksi. Pyöräpysäköinnin pilottikohteina toimivat VASO:n Rasion keskustassa sijaitsevat Ruustinna ja Melodia.
4 V. Kaupunkipyöräalueen laajentaminen Turussa ja seudullisesti	Uudet kaupunkipyörät tulivat käyttöön Turussa heinäkuussa 2022. Vuonna 2023 fölläreiden kausi kesti huhtikuusta joulukuuhun. Marras-joulukuussa toteutettiin talvipilotti. Pyöriä on 700 kpl ja asemia yli 220 kpl. Matkoja tehtiin kauden 2023 aikana 365 000. Muut Föli-kunnat eivät ole liittyneet osaksi järjestelmää.

Viihtyisä ja vetovoimainen jalankulku- ja pyöräilykaupunki (kaikissa taajamissa) 5/5

Toimenpide	Edistyminen & tilannekuvaus
5. Valtion rahoitus kävelyn ja pyöräilyn olosuhteiden kehittämiseen	<p>Valtion (Väyläviraston) erillisrahoitusta (0,83 M€) kävelyn ja pyöräilyn olosuhteiden kehittämiseen ovat saaneet Turun kaupunkiseudun viitoitus + pyöräilyn pääreittien pienet parannustoimet ja mt 2340 jkp-tie välillä Tammisilta-Paimion keskusta. Viitoitushanke, jkp-tie ja pyöräilyn pääreittien pienet parannustoimet toteutettiin vuonna 2021.</p> <p>Traficom myönsi kävelyn ja pyöräilyn investointiohjelman valtionavustusta Turun MAL-kaupunkiseudulle vuosina 2020-2022 yhteensä 8,1 M€. Vuonna 2023 avustuksia ei myönnetty Turun MAL-kaupunkiseudulle.</p>

Palveleva joukkoliikennekaupunki 1/9

Toimenpide	Edistyminen & tilannekuvaus
6. Joukkoliikennekaupungin vahvistaminen	Vuonna 2023 uusien asuinrakennusten kerrosalasta 23 % (n. 62 000 k-m ²) kohdistui joukkoliikenne-vyöhykkeille. Kauden 2020-2023 aikana 19 % uusien asuinrakennusten kerrosalasta kohdistui joukkoliikennevyöhykkeille.
7a. Runkobussilinjaston 1. vaihe 2022 alkaen	Runkobussilinjaston toteutus on siirtynyt vuodesta 2022 vuoteen 2025. Runkolinjasto aloittaa 1.7.2025.
7b. Joukkoliikennekaistojen ja valoetuuksien toteuttaminen runkolinjoilla ja tarvittaessa muualla	Turun kaupungin risteyksissä on otettu joukkoliikenteen valoetuuudet käyttöön. Ympäryskunnissa etuuksien testauksia on tehty alkuvuonna 2023. Kaistat liittyvät erityisesti tulevaan runkolinjastoon, jonka toteutuminen on siirtynyt vuoteen 2025. Maantieverkon osalta valot ohjelmoitu.
7c. Liikenteen sujuvoittamiskohteiden selvittäminen Fölidatan analysointien avulla	Liikenteen sujuvoittamiskohteita on selvitetty osana Turun seudun joukkoliikenteen vaihtopaikat, liityntä- ja solmupysäkit, sekä liikennevaloetuuudet -selvitystä.

Palveleva joukkoliikennekaupunki 2/9

Toimenpide	Edistyminen & tilannekuvaus	
7d. Nopeat suorat bussivuorot ruuhka-aikoina Turku-Naantali ja Turku-Aura -osuuksilla		Turun ja Auran välisen joukkoliikenteen reitti on muuttunut 1.7.2020 ja se siirrettiin vt9:lle nopeussyistä. Turku-Naantali-osuudella suoraa yhteyttä ei ole edistetty.
7e. Kupittaaan alueen kytkeminen seudun joukkoliikenteeseen		Fölin yhteydet Kupittaaalle paranevat runkolinjaston myötä 2025. Yhteyksiä on kehitetty jo ennen runkolinjastoa, esim. linja 60 jatko ja linjojen 53/53A vuorovälin tihentäminen. Kupittaaan alueen tilannetta ja tarpeita tarkasteltiin osana Turun seudun joukkoliikenteen vaihto-, solmu- ja liityntäpaikat -selvitystä. Kupittaaan alueen roolia joukkoliikenteen solmukohtana on pidettävä esillä jatkossakin huomioiden koko joukkoliikennekokonaisuus mm. Kupittaaan Kärki -hankkeessa.

Palveleva joukkoliikennekaupunki 3/9

Toimenpide	Edistyminen & tilannekuvaus
8. Raitiotien suunnittelun käynnistäminen. Valtion avustus raitiotien yleis- ja toteutus-suunnitteluun.	<p>Raitiotien yleissuunnitelman Satama-Varissuo pohjalta kaupunginhallitus päätti 2.10.2023 mm. siirtyä toteutussuunnitteluvaiheeseen.</p> <p>Hankeyhtiön tehtävänä on mm. hankkia raitiotien toteutussuunnitelmat. Toteutusmuotoselvityksen perusteella on valittu allianssimalli. Allianssihakkeen kilpailutus käynnistettiin vuoden 2023 lopulla ja kumppani valittiin vuoden 2024 alussa. Tavoitteena on ajoittaa investointipäätös loppuvuodelle 2025.</p> <p>Turun raitiotien suunnitteluun oli varattu valtion budjetissa valtuuksina vuosina 2021-2023 1,5 milj. euroa/v , yhteensä 4,5 milj. euroa (mom. 31.10.30). Valtuuden määrä oli kuitenkin enintään 30 prosenttia suunnittelukustannuksista. Valtuutta on käytetty vuoden 2023 loppuun mennessä noin 420 000 €.</p>

Palveleva joukkoliikennekaupunki 4/9

Toimenpide	Edistyminen & tilannekuvaus
9a. Joukkoliikenteen vaihtopaikkojen kokonaisvisio	Joukkoliikenteen vaihtopaikkojen kokonaisvisio on valmistunut osana Turun seudun joukkoliikenteen vaihtopaikat, liityntä- ja solmupysäkit, sekä liikennevaloetuedet -selvitystä. Joukkoliikenteen seudullinen solmukohtavisio on valmistunut syksyllä 2023. Työssä määritettiin laadittujen selvitysten pohjalta kaavoitusta ja liikenteen suunnittelua palvelevat tavoitetilakartat eri tyyppisistä joukkoliikenteen solmu-, vaihto- ja liityntäpaikoista. Suunnitelmien toteutus vaatii edelleen lisätoimenpiteitä. ELY-keskus teettänyt v. 2023 Vt 1 linja-autopysäkkien esiselvityksen Turku–Kaarina-välillä. Esiselvityksen perusteella valitaan yksi liityntäpysäköintikohde jatkosuunnitteluun.
9b. Fölin runkoliikenteen/ELY-liikenteen vaihtopysäkkien toteutus. Muiden pysäkkien parantaminen. Pysäkki-informaatiojärjestelmien kehittäminen.	Fölin informaatiojärjestelmää, mm. häiriötiedotusta, on parannettu, sekä lisätty reaaliaikaisten pysäkinäyttöjen määrää. ELY-keskus on käynyt keskustelut kuntien kanssa MAL-rahoituksella toteutettavista pysäkkikohteista ja kohteet on toteutettu vuonna 2022. Pysäkki-informaatiojärjestelmää laajennettu 2022–2023.

Palveleva joukkoliikennekaupunki 5/9

Toimenpide	Edistyminen & tilannekuvaus
9c. Yhteensopiva lippu (ELY, Föli). Mobiililippu ELY-liikenteeseen.	<p>Turun seudullisen ja ELY:n joukkoliikenneviranomaisten hankkimissa liikenteissä on erilliset lippujärjestelmänsä. Järjestelmät eivät sovi suoraan yhteen. Vuoden 2021 alusta kokeilussa ollut kausilipputuote Seutu+ on teknisesti yhteensopiva molempien viranomaisten liikenteessä. Seutu+ on toteutettu myös mobiilina ja otettu virallisesti käyttöön 2022 alusta alkaen. Tuote laajenee MAL-alueelle asteittain liikennöintisopimuksia uusittaessa.</p>
9d. Aurajoen ja lähisaariston joukkoliikennepalvelut vesiteitse	<p>Turun vesibussiliikennettä hoidetaan kahdella aluksella, jotka liikennöivät Martinsilta-Ruissalo-Hirvensalo-reitillä toukokuun puolivälistä syyskuun puoliväliin saakka. Palvelu on erittäin suosittu. Vesibussikilpailutuksessa oli optiona kolmas vesibussi, joka kulkisi Aurajoella vähintään Kristiinankadulle saakka. Tämä on kuitenkin toistaiseksi jätetty tilaamatta taloudellisista syistä. Fölistä ei ole ollut keskustelua muiden lähisaarten kuin Ruissalon ja Hirvensalon liikenteestä.</p>

Palveleva joukkoliikennekaupunki 6/9

Toimenpide	Edistyminen & tilannekuvaus	
9e. Föli-alueen laajentumisen selvittäminen		Fölin laajenemisesta tehtiin vaikutus selvitykset viiden kunnan osalta. Kunnista Paimio haki ja hyväksyttiin Föliin, jonka vastuulle liikenne siirtyy heinäkuussa 2024.
10a. Valtion avustus Turun seudun julkiselle henkilöliikenteelle (6,8 M€ 2020-2023)		Sopimuskaudella on myönnetty avustusta yhteensä n. 7,4 M€ (2020 1,7 M€, 2021 1,7 M€, 2022 2,1 M€, 2023 n. 1,87 M€). Tämän lisäksi myönnetty koronatukia 2020-2022 yhteensä n. 13,8 M€.
10b. Valtion ilmastoperusteinen avustus Turun kaupunkiseudun haettavaksi (4,76 M€ 2020-2023)		Ilmastoperusteista joukkoliikenteen avustusta on myönnetty vuosina 2020-23 yhteensä n. 6,2 M€, josta vuoden 2023 osuus oli n. 1,65 M€ (MAL-sopimukseen sidottu osuus + muu ilmastoperusteinen rahoitus).
10c. Valtionavustus liikenteen palvelujen digitalisaatioon ja liikenteen palveluistumisen edistämiseksi (7 M€ 2020-2021 kaupunkiseuduille)		Turulle on myönnetty valtionavustusta viiteen digitalisaatiohankkeeseen yhteensä n. 2,56 M€. Maksatukset tehdään toteutuneiden kustannusten mukaan. Maksatuksia on tullut viidestä hankkeesta, joista maksettu n. 1 147 000 €.

Palveleva joukkoliikennekaupunki 7/9

Toimenpide	Edistyminen & tilannekuvaus	
11. Liityntäpysäköinnin kehittäminen		Liityntäpysäköinnin kehittämiseen liittyen on valmistunut TuSePy-selvitys. Asiaa edistetään jatkossa osana LJ-työtä. ELYllä on valmistunut pysäkkien tarveselvitys, jossa on esitetty myös kehitettäviä liityntäpysäköintikohteita. ELY-keskus on teettänyt v. 2023 Vt 1 linja-autopysäkkien ja liityntäpysäköinnin esiselvityksen Turku–Kaarina-välillä. Tärkeimmistä maantieverkon kohteista on laadittu v. 2023 alustavat esiselvitykset, joista jatkosuunniteltavat kohteet valitaan 2024.
12. Valtion rahoitus Turun kaupunkiseudun väyläverkon parantamishankkeisiin (6,6 M€ 2020-2023)		MAL-rahahankkeet edenneet lähes suunnitellun mukaisesti, lukuun ottamatta muutamia jkp-tiehankkeiden viivästymisiä vuodelle 2024. Kustannustason nousun ja tarkemman suunnittelun myötä valtion ja kuntien MAL-rahaohjelman kustannukset ylittyivät. Mt 12254 Hujalantien jkp-tie välillä Vahdontie-Walininkuja Ruskolla ei toteutunut MAL-kaudella, tiesuunnitelma käynnissä.

Palveleva joukkoliikennekaupunki 8/9

Toimenpide	Edistyminen & tilannekuvaus
13. Liikennepalveluiden yhteen toimivuuden ja tietorajapintojen kehittäminen, uusien taustajärjestelmäpohjaisten lipputuotteiden käyttöön ottaminen	Joukkoliikenneviranomaiset ovat hankkineet liikenteitä taustajärjestelmäpohjaisilla lipputuotevaatimuksilla jo useamman vuoden ajan. Turun seudullisen viranomaisen oma lippu- ja maksujärjestelmä on taustajärjestelmäpohjainen. ELY-keskuksen joukkoliikenneviranomaisen on hankkinut liikenteitä taustajärjestelmäpohjaisilla lippu- ja maksujärjestelmävaatimuksilla 1.1.2018 alkaen. (Ks. tp 9c.)
14. Suunnitelma ja digitaalinen tietopohja liikenteen automaation sekä uusien teknologioiden ja liikkumispalveluiden käyttöönotolle	Turun kaupunkiseudulla on valmistunut keväällä -23 Turun kaupunkiseudun digitaalisten tietovarantojen nykytila ja tulevaisuuden käyttötapaukset -esiselvitys . Työn pohjalta voidaan käynnistää seudullisten tietovarantojen tavoitetilan määrittely sekä konkreettisen kehittämissuunnitelman laadinta. Digitaalisen tietopohjan vahvistaminen edellyttää resurssikysymysten ratkaisemista.

Palveleva joukkoliikennekaupunki 9/9

Toimenpide	Edistyminen & tilannekuvaus	
15. Älyliikenteen hankkeiden edistäminen, runkobussijärjestelmää tukevan älykkään syöttöliikenteen edellytysten selvittäminen		Turku on ollut mukana hankehakemuksissa, joissa edistetään älyliikenteen edellytyksiä ml. syöttöliikenne runkobussijärjestelmään. Älyliikenteen osalta on tarpeen laatia laajempi ohjelma.

Kestävä autoliikenne ja sujuvat elinkeinoelämän kuljetukset 1/3

Toimenpide	Edistyminen & tilannekuvaus
16. Liikenteen reaaliaikainen liikenne- ja liikkumisalusta, alustan laajentaminen seudulliseksi	<p>Palvelukartan liikkumisnäkymään on tehty useita päivityksiä julkaisun jälkeen ja käyttäjät ovat löytäneet näkymän hyvin. Reaaliaikaisista tiedoista esillä ovat mm. Turun kunnossapitotiedot, keskustan pysäköintitilanne, yhteiskäyttöoperaattoreiden palvelut, juna-aikataulut ja poikkeustilanteet. Seudullisia tietoja tuodaan esille sitä mukaa, kun niihin on saatu tietolähteitä. Tähän mennessä mm. laskentapistetietoja, pyörien huoltopisteet ja seudullisia pyöräreittejä. Liikkumisnäkymän kehittäminen on osa Scale up -hanketta.</p>
17. Pysäköinnin digitaalisten palvelujen lisääminen	<p>Pysäköinnin tietovaraston, parkkihubin, kehitys on jatkunut osana Scale-up -hanketta. Parkkihub kokoaa kaupungin kaiken digitaalisen pysäköintidatan hyödynnettäväksi reaaliaikaisesti valvonnan ja liikenteen sujuvoittamisen sekä historiallisesti talouden ja suunnittelun avuksi. Turun keskustan reaaliaikainen pysäköintitilanne on näkyvillä palvelukartan liikkumisnäkyvässä.</p>

Kestävä autoliikenne ja sujuvat elinkeinoelämän kuljetukset 2/3

Toimenpide	Edistyminen & tilannekuvaus	
18a. Sähkö- ja biopolttoainekäyttöisiin ajoneuvoihin siirtyminen ajoneuvohankinnoissa, uusiutuvien polttoaineiden käyttö nykyisessä kalustossa		Fölin liikenteen kilpailutuksissa suositaan sähköbussiliikennettä. Uusi laki, joka määrittelee julkiset ajoneuvo- ja liikennepalveluhankinnat ympäristöystävällisiksi (HE 70/2021), on tullut voimaan 2.8.2021. Laki koskee kuntien ja valtion ostamia joukkoliikennepalvelujen ostoja. Uuden lainsäädännön mukaisia hankintoja on Turun seudullisen viranomaisen ja joissain määrin myös ELY:n joukkoliikenneviranomaisen hankkimissa liikenteissä.
18b. Valtio edistää puhtaiden ajoneuvojen osuutta julkisissa hankinnoissa puhtaita- ja energiatehokkaita ajoneuvoja koskevan direktiivin mukaisesti		Kaikessa kolmessa osa-alueessa (jkl-hankinnat, kp-hankinnat ja saaristoliikennehankinnat) on viime vuosina kiristetty ympäristövaatimuksia ja uuden lain myötä toimitaan sen mukaisesti ja vaatimukset kiristyvät entisestään. Saaristoliikenteessä on tehty isoja harppauksia viime vuosina.

Kestävä autoliikenne ja sujuvat elinkeinoelämän kuljetukset 3/3

Toimenpide	Edistyminen & tilannekuvaus	
19. Yleissuunnitelma sähköautojen ja muiden ladattavien ajoneuvojen latausverkoston laajenemismahdollisuuksista yleisille alueille		Turussa sähkölatauksen yleissuunnitelman laadinta on käynnissä osana USER-CHI -hanketta. Suunnitelma on menossa päätöksentekoon kesällä 2024. Suunnitelman laajentamisesta on käyty ja käydään keskustelua kaupunkiseudun yhteistyöryhmissä Turun työn edetessä.
20. Uusien toimintatapojen kehittäminen keskusta-alueiden jakelun järjestämiseen		Osana Scale-up -hanketta on käynnistetty Turun kestävän logistiikan kehittämisohjelman laatiminen. Parhaillaan laaditaan toimenpidesuunnitelmaa.
21. Liikenteen hallinnan kehittäminen (mm. tapahtumien aikainen liikenteen ohjaus ja tiedottaminen, tie- ja katutöiden aikainen liikkumisen ohjaus sekä älykäs valo-ohjaus)		Uusi liikennevalojen käyttöjärjestelmä on otettu käyttöön v. 2022. Joukkoliikenteen etuuksia on käytössä Turun katuverkon sekä maantieverkon valoliittymissä (Föli-bussit ja ELY:n bussit Föli-alueella). Hälytysajoneuvoetuuksien osalta käyttöönotto Turussa valmistunut. Ympäryskunnissa ohjelmointi ja testaus on käynnissä. Liikenteen hallintaa tukevien digitaalisten tietovarantojen nykytilaa ja käyttötapauksia selvitettiin osana tmp-14 esiselvitystä.

Elinvoimainen ja houkutteleva kaupunkiseutu 1/6

Toimenpide	Edistyminen & tilannekuvaus	
22. Turun kaupunkiseudun asunto- ja maapoliittisen ohjelman päivitys vuosille 2022-2025		Päivitetty Turun kaupunkiseudun asunto- ja maapoliittinen ohjelma on hyväksytty kaikissa MAL-sopimuskunnissa vuoden 2022 alussa.
23. Käynnistysavustus pitkällä korkotuella rakennettavaan tavalliseen vuokra-asuntotuotantoon		Vuonna 2023 ARA myönsi Turun MAL-kaupunkiseudulle käynnistysavustuksia yhteensä n. 2,1 M€ kohteille, joissa on yhteensä 713 asuntoa. Kaudella 2020-2023 käynnistysavustuksia myönnettiin yhteensä n. 4,5 M€.
24. Kunnallistekniikka-avustukset MAL-sopimusseutujen kunnille		Vuonna 2023 ARA myönsi infra-avustusta yhdelle kohteelle 3,82 M€. Kaudella 2020-2023 infra-avustuksia myönnettiin Turun MAL-kaupunkiseudulle yhteensä n. 12 M€.

Elinvoimainen ja houkutteleva kaupunkiseutu 2/6

Toimenpide	Edistyminen & tilannekuvaus
25a. Korkotuki- ja takauslainoitus sekä investointiavustukset kohtuuhintaisten asuntotuotantotavoitteiden toteuttamiseksi	Korkotukilainat 2023: n. 170,4 M€ (88% uudistuotantoon, 12 % perusparannuksiin). Korkotukilainat 2020-2023: n. 518,9 M€. Erytisryhmien investointiavustukset 2023: n. 8,2 M€. Erytisryhmien investointiavustukset 2020-2023: n. 14 M€.
25b. Hissi- ja esteettömyysavustukset	ARA on myöntänyt hissi- ja esteettömyysavustuksia taloyhtiöille ja yhteisöasiakkaille. Lisäksi Turun kaupunki tukee turkulaisia hissihankkeita maksamalla 15 000 €/hissi.
26. Valtion tukeman asuntotuotannon enimmäistonttihinnat	Valtion tukeman asuntotuotannon enimmäistonttihinnat on päivitetty vuosittain.
27. Keskusta-alueiden uusista asunnoista vähintään 20 % on vähintään kahden makuuhuoneen perheasuntoja	Vuonna 2022 jalankulku- ja pyöräilyvyöhykkeiden uusista asunnoista 18 % oli perheasuntoja (2020-2022 16 %). Turku edellyttää kaikilla uusilla alueilla ensisijaisesti kaavamääräyksiin perheasuntojen osuudeksi vähintään 25 %:a.

Elinvoimainen ja houkutteleva kaupunkiseutu 3/6

Toimenpide	Edistyminen & tilannekuvaus	
28a. Asunnottomuuden ehkäisy ja vähentäminen seudulla		Vuonna 2023 yksineläviä asunnottomia oli yhteensä 408 henkilöä (Turussa 382.) Asunnottomuuden puolittamisessa vuoteen 2023 mennessä ei onnistuttu, vaan asunnottomien määrä on pysynyt samalla tasolla. Hyvinvointialueiden myötä on tunnistettu tarve perustaa uusi asunnottomuuden vähentämiseen liittyvään yhteistyöhön keskittyvä Varhan ja kuntien välinen verkosto/työryhmä.
28b. Turun osallistuminen asunnottomuuden yhteistyöohjelmaan 2020-2022		Turussa on hyväksytty selvitys ja suunnitelma asunnottomuuden vähentämiseksi vuonna 2019. Turku on ollut mukana valtakunnallisessa yhteistyöohjelmassa asunnottomuuden puolittamiseksi (2020-2022). Turun kaupunki sai STM:ltä valtionavustusta Asumisen tukipartio -hankkeeseen 266 360 €. Hanke toteutui vuosien 2021-22 aikana.

Elinvoimainen ja houkutteleva kaupunkiseutu 4/6

Toimenpide	Edistyminen & tilannekuvaus	
29a. Asuinalueiden tasapainoinen kehitys		<p>Turun kaupunkiseudun asunto- ja maapoliittisessa ohjelmassa kiinnitetään huomiota asutokannan monipuolisuuteen asuinalueiden suunnittelussa ja toteutuksessa tasapainoisen kehityksen turvaamiseksi.</p> <p>Turun kaupunki on asettanut yhteisöllisyyden kärkihankkeen, jonka kautta edistetään asukkaiden hyvinvointia liikunnan ja mielenterveyden tukemisen avulla sekä pyritään puuttumaan segregatioon ja tasoittamaan alueellisia hyvinvointieroja.</p>
29b. Valtion lähiöiden kehittämisohjelma 2020-2022, avustus kasvukeskuskaupungeille (edellytyksenä lähiökehittämisen suunnitelma & segregatian ehkäiseminen lähiöitä kehittämällä osa kunnan strategista suunnittelua)		<p>Turku osallistui YM:n 2020-2022 lähiöohjelmaan suuntaamalla toimenpiteitä kolmen eri kohdelähiön alueille. Turussa valmistui vuoden 2022 lopussa lähiövisio, jonka avulla tunnistettiin lähiöiden vahvuuksia ja haasteita sekä koottiin hyvälle lähiöille asetetut tavoitteet. Tavoitteita edistetään poikkihallinnollisesti eri palvelualueilla sekä esim. uudessa yhteisöllisyyden kärkihankkeessa.</p>

Elinvoimainen ja houkutteleva kaupunkiseutu 5/6

Toimenpide	Edistyminen & tilannekuvaus	
30. Viherverkostojen jatkuvuus		Rakennemallin esiselvityksenä on valmisteltu Varsinais-Suomen alueen kuntien viherrakenteen hoidon, kehittämisen ja ylläpidon nykytila-analyysi sekä biodiversiteettiselvitys osana Varsinais-Suomen viherrakennetyötä. Kaupunkiseudun viherrakenne tulee tarkentumaan kaupunkiseutus suunnitelmassa.
31. Kaupunkiseudun vetovoimatekijöiden (mm. rikas luonnonympäristö ja kulttuuriperintö) huomioiminen kaava- ja lupa-asioissa sekä kunnan rakentamistoiminnassa		Kulttuuriympäristöohjelman päivitys on valmistunut. Ohjelma on toiminut kuntien tukena kulttuuriympäristöasioiden huomioidinnassa.

Elinvoimainen ja houkutteleva kaupunkiseutu 6/6

Toimenpide	Edistyminen & tilannekuvaus
32a. Kaava-alueiden hiilineutraalin ja omavaraisten energiantuotannon edesauttaminen kaavoituksella ja lupamenettelyillä	Kunnat edesauttavat hiilineutraalia ja omavaraista energiantuotantoa kaavoituksella, lupamenettelyllä ja tontinluovutusehdoilla. Ks. esim. Turun Skanssin alueen tontinluovutusehtojen energialiite. Yksi Naantalien asuntomessujen teemoista oli älykkäät energiaratkaisut. Alueelle rakennettiin mm. aurinkoenergiapuisto.
32b. Valtio mahdollistaa lainsäädäntöön tehtävillä muutoksilla asuntojen ja kiinteistöyhtiöiden välisen sähkökaupan.	Elokuun alussa 2021 on tullut voimaan laki sähkömarkkinalain muuttamisesta.

Turun kaupunkiseutu osana Etelä-Suomen kestäväää asunto- ja työmarkkina-alueetta 1/8

Toimenpide	Edistyminen & tilannekuvaus
33. Turun ja Helsingin välisen nopean ratayhteyden suunnittelun jatkaminen osana hankeyhtiöyhteistyötä	Espoo–Salooikoradan yleissuunnitelma on hyväksymisvaiheessa. Varsinais-Suomen osalta yleiskaavat ovat voimassa. Ratasuunnitelmat viidessä osassa etenevät hankeyhtiön toimesta. Salo-Hajalaratasuunnitelma on hyväksyttävänä Traficomissa. Ratasuunnitelmien edellyttämät asemakaavamuutokset ovat käynnissä.
34. Seudullisen matkakeskuksen suunnittelu ja ratapihan kehittäminen, valtion sitoutuminen kokonaisuuden edistämiseen, suunnitelma VAK-ratapihan siirtämisestä Muhkuriin	Matkakeskus-hanketta edistetään yhteistyössä valtion kanssa. Hankkeessa on meneillä projektin suunnittelu ja hanke-edellytysten varmistaminen. Myös asemakaavoitusta edeltävän hankekehityskilpailun valmistelu on aloitettu. Ratapihan kehittämistä tehdään KUTU-hankkeessa (Kupittaa–Turku kaksoisraide ja ratapiha-alueen uudelleen järjestelyt). Esiselvitys Turun VAK-ratapihan vaihtoehtoisista sijoituspaikoista on valmistunut. Sijoituspaikkaan on tarkoitus ottaa kantaa seuraavan MAL-sopimuskauden aikana.

Turun kaupunkiseutu osana Etelä-Suomen kestäväää asunto- ja työmarkkina-alueetta 2/8

Toimenpide	Edistyminen & tilannekuvaus	
35.Turun ratapihan ja Kupittaa–Turku-kaksoisraiteen muutostöiden käynnistäminen vaiheittain		Turun ratapihan ja Kupittaa-Turku kaksoisraiteen ratasuunnitelma on hyväksytty ja Väyläviraston vetämät aloitettiin vuonna 2021. Henkilö- ja tavararatapihan työt valmistuvat vuoden 2025 loppuun mennessä (viimeistelytyöt 2026).
36a. Turun sataman kehittäminen mahdollistamalla uudet liikennejärjestelyt ja toteuttamalla uusi henkilöraide yhteisterminaalihankkeen yhteydessä		Kaupunginhallitus päätti vuonna 2022, että edistettävä vaihtoehto on ratayhteys pohjoisen kautta uuteen satamaterminaaliiin. Uudesta henkilöraiteesta on valmistunut hankeselvitys, jonka mukaan hankkeen kokonaiskustannus on 16 M€. Asia tarkentuu käynnissä olevissa MAL-sopimusneuvotteluissa.

Turun kaupunkiseutu osana Etelä-Suomen kestäväää asunto- ja työmarkkina-aluetta 3/8

Toimenpide	Edistyminen & tilannekuvaus
<p>36b. Valtio ja Turun kaupunki hakevat ja pyrkivät saamaan ratahankkeille täysimääräisesti Euroopan Unionin Verkkojen Eurooppa (Connecting Europe Facility, CEF) -rahoitusta tai mahdollisia muita saatavilla olevia taloudellisia tukia ja avustuksia.</p>	<p>Kupittaa–Turku-kaksoisraiteen ja Turun ratapihojen rakentamiseen myönnettiin tukea 22,98 M€ (Väylä 50 %, Turku 50 %). Naantali–Raisio-tieyhteyden parantamista koskeva suunnitteluhanke jäi ilman CEF-rahoitusta.</p> <p>Turun tunnin junan ratasuunnitelmalle on saatu maksimimäärä tukea (37,5 M€). Turun Tunnin juna Oy (sittemmin Länsirata Oy) haki tammikuussa 2024 koko yhteysvälin rakentamissuunnitteluun ja Espoo-Hista ja Salo-Hajala rakentamiseen yhteensä 176,28 miljoonaa euroa CEF-tukea. Tukipäätökset tehdään 7/2024.</p>
<p>37. Suunnitelma raskaan liikenteen palvelualueen tai -alueiden sijoittamisesta Kehätien lähiympäristöön huomioiden mm. kaasutankkausmahdollisuudet</p>	<p>Suunnitelma raskaan liikenteen palvelualueen tai -alueiden sijoittamisesta tai kehittämistä Kehätien lähiympäristöön on laadittu ja E18 Orihedon alueesta on laadittu yksityiskohtaisempi selvitys, neuvotteluja käyty ja niitä tullaan jatkamaan. E18/Vt1 Kaarinan Makarlan levähdysalueen rekkaparkin esiselvitys valmistunut, toteutus odottaa Liikenne12 rekkaparkeille varatun rahoituksen realisoitumista.</p>

Turun kaupunkiseutu osana Etelä-Suomen kestäväää asunto- ja työmarkkina-aluetta 4/8

Toimenpide	Edistyminen & tilannekuvaus
38a. Lentoliikenteen toimintaedellytysten edistäminen parantamalla joukkoliikenteen matkaketjuja ja tavaraliikenteen saavutettavuutta	<p>Lentokentän rooli solmupysäkkinä ja terminaalina on tunnistettu osana TuSePy-selvitystä. Lentokentän merkitys alueen elinkeinoelämälle on tunnistettu, mutta yöliikenteen lopettaminen saattaa vaarantaa kentän tulevaisuuden. Joukkoliikenne kentälle toimii. Lentokentän asemaa määritellään myös TEN-T asetuksessa. Valtion vuoden 2024 toisessa lisätalousarviossa myönnettiin rahoitus Turun lentokentän ympärivuorokautisen tukeutumisen kustannuksiin. Vuoden 2024 osalta lisärahoitus on 233 000 euroa ajalla 1.8.-31.12.2024. Valtion rahoitus turvaa kentän ympärivuorokautisen aukiolon ja rajavartiolaitoksen viranomaistoiminnot (vartiolentolaivue) lentokentältä käsin. Kunnat eivät jatkossa rahoita lentokentän yöllistä aukioloa Varsinais-Suomen liiton ja Turun Seudun kehityksen kautta.</p>

Turun kaupunkiseutu osana Etelä-Suomen kestäväää asunto- ja työmarkkina-aluetta 5/8

Toimenpide	Edistyminen & tilannekuvaus
38b. Lentoaseman lähialueen osayleiskaavan saattaminen valmiiksi	Lentoaseman ympäristön kaavahanke on ollut pysähdyksissä. Osayleiskaavatyötä on tarkoitus jatkaa vuoden 2025 aikana. Ruskon osalta lentoaseman lähialueen osayleiskaavan kaavaehdotusta on valmisteltu ja sitä on täydennetty mm. rakennusinvestoinnilla. Kaavaehdotus valmistuu vuoden 2024 aikana.
39a. Alueellisen junaliikenteen edellyttämät asemapaikkojen kehittämissuunnitelmat	Alueellisen junaliikenteen asemapaikkojen kehittämisestä on laadittu esiselvitys 2021. Turku–Toijala-junaliikenteen uusien asemapaikkojen kehittämissuunnitelma valmistui v. 2023 ja Turku-Uusikaupunki-ratasuunnan kehittämissuunnitelma tammikuussa 2024. Raisio on tehnyt oman seisakeselvityksen. Ratasuunnittelua tehdään Väyläviraston, Raision ja Naantalin toimesta.
39b. Kunnat varautuvat kaavoissaan lähijunaliikenteeseen	Kunnat ovat varautuneet kaavoissaan lähijunaliikenteeseen. Keskustelu ja yhteistyö junaliikenteen edistämiseksi on aktiivista kaupunkiseudulla ja maakunnassa.

Turun kaupunkiseutu osana Etelä-Suomen kestäväää asunto- ja työmarkkina- aluetta 6/8

Toimenpide	Edistyminen & tilannekuvaus	
39c. Valtion ratkaisu pidemmän aikavälin toimenpiteistä lähijunaliikenteen palvelujen edistämiseen MAL-sopimuksen päivityksen yhteydessä		Väyläviraston alueellisen junaliikenteen selvitys sekä Traficomien jatkoselvitys ovat valmistuneet. Henkilöjunaliikenne 2030-luvulla - arviomuistiossa ja tuoreessa hallitusohjelmassa käsitellään asiaa. Lakivalmistelu on käynnistynyt. Vuoropuhelua käydään alueen ja valtion välillä.
40. Kupittaaan Core - kaupunkikehityshankkeen toteuttamisen edistäminen		Kupittaaan kärjen kumppanuushankkeen allianssisopimus ja hankesuunnitteluvaiheen tilaus on vahvistettu. Tavoitteena on, että kaavaehdotus ja hankesuunnitelmat tuodaan päätöksentekoon vuoden 2024 aikana.

Turun kaupunkiseutu osana Etelä-Suomen kestäväää asunto- ja työmarkkina-alueetta 7/8

Toimenpide	Edistyminen & tilannekuvaus
41. Saariston Pienen Rengastien pyöräilyolosuhteiden parantamista koskevien toimenpiteiden edistäminen	<p>”Polkutien” hankalista ja vaarallisista kohdista varoittamiset toteutettu 2021. Pp-huoltopisteet ja pyöräilyopasteet toteutettu, Polkutien loppuosuus parannettu ja Paraisten keskustan ja Ersbyn välin jkpp-väylä uudelleenpäällystetty kesällä 2021. Särkänsalmen sillan jkpp-väylän rakentaminen on valmis. Paraisten liikenneturvallisuuksuunnitelmasta toteutettu toimenpiteet välille Kirjalansalmen silta–Nauvon lauttaranta, päätoimina jalankulun ja pyöräilyn ylitykset mt 180. Prostvik–Nauvo jkp-tien tiesuunnitelma valmistui 2023 (hallinnollinen käsittely) – tiesuunnitelma Prostvikin lauttaranta–Prostvikin kylä valmistunut 2024.</p>

Turun kaupunkiseutu osana Etelä-Suomen kestävää asunto- ja työmarkkina-aluetta 8/8

Toimenpide	Edistyminen & tilannekuvaus
42. Riittävien ranta-alueiden varaaminen yleiseen virkistykseen ja matkailupalveluille, saaristossa sijaitsevien matkailupalvelujen saavutettavuuden parantaminen	<p>Virkistysalueiden ja matkailupalveluiden tarpeet ovat kaavoituksessa olleet esillä ja tavoite pääosin toteutunut. Joitakin yleiseen käyttöön varattuja kohteita on muutettu yksityiseen lomarakentamiseen.</p> <p>Saariston saavutettavuutta on parannettu monin eri tavoin, mm. jkp-tiet, Kirjalansalmen, Hessundinsalmen ja Kuusistonsalmen siltojen uusiminen ja maantielauttakapasiteetin kasvattaminen uusien lauttojen myötä. Saariston ison rengastien kävelyn ja pyöräilyn kehittämisselvitys valmistui 2023 (pienen rengastien selvitys valmistunut aiemmin).</p>

+1 Liikenneturvallisuus 1/1

Toimenpide	Edistyminen & tilannekuvaus
Kuntien liikenneturvallisuus-suunnitelmat ja liikenneturvallisuusryhmät tmv.	<p>Liikenneturvallisuussuunnitelmat ovat valmistuneet suunnitellussa aikataulussa. Turun liikenneturvallisuusohjelma hyväksyttiin 6/23 ja Turun ympäristökuntien suunnitelmat valmistuivat 5/22.</p> <p>Turunmaan liikenneturvallisuussuunnitelmat valmistuivat 2021.</p> <p>Turun seudun, Turunmaan ja Turun ympäryskuntien liikenneturvallisuustyötä aktivoi ja tukee yhteisesti rahoitettu liikenneturvallisuuskoordinaattori. Turun kaupungin liikenneturvallisuustyötä aktivoimaan on ehdotettu liikenneturvallisuuskoordinaattorin palkkaamista. Viiden tähden liikenneturvallinen kunta -malli on kaikissa seudun kunnissa käytössä ja suunnitelmat on laadittu mallin mukaan.</p>

Lisätietoja

- Kaupunkiseudun MAL-tavoitteiden seuranta Lounaistiedon verkkosivuilla: [Turun seudun MAL-seuranta | Lounaistieto.fi](https://www.lounaistieto.fi/turun-seudun-mal-seuranta)